

دوره دهم - سال چهارم

شماره چاپ: ۱۷۱۲

تاریخ چاپ: ۱۳۹۸/۹/۱۸

شماره ثبت: ۶۸۷

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

۱۴. حوزه زنان و خانواده

کد موضوعی: ۲۷۰

معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی

شماره مسلسل: ۱۶۷۹۲

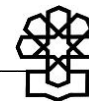
دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ

دی‌ماه ۱۳۹۸

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	خلاصه مدیریتی.....
۶.....	مقدمه.....
۷.....	تصویر کلان بودجه پیشنهادی برای حوزه زنان و خانواده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹.....
۷.....	الف) اعتبارات و موضوعات مرتبط با حوزه زنان و خانواده در تبصره‌های ماده‌واحده.....
۱۶.....	ب) اعتبارات دستگاه‌های اصلی حوزه زنان و خانواده.....
۱۶.....	ج) اعتبارات پیش‌بینی شده براساس برنامه و شرح اقدام مرتبط با حوزه زنان و خانواده (اعتبارات پراکنده ذیل دستگاه‌های اجرایی).....
۲۸.....	د) اعتبارات ردیف متفرقه در حوزه زنان و خانواده.....
۳۱.....	بررسی نحوه توزیع اعتبارات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در حوزه زنان و خانواده.....
۳۶.....	جمع‌بندی.....
۳۸.....	پیوست‌ها.....
۴۰.....	

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۱۴. حوزه زنان و خانواده

خلاصه مدیریتی

مهم‌ترین نکات قابل توجه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در حوزه زنان، خانواده و کودکان را می‌توان موارد زیر برشمرد:

۱. مغایرت طرح معیشتی خانوار با سیاست‌های کلی جمعیت

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، ذیل تبصره «۱۴»، بند «۲۴» در مجموع ۳۱۰,۰۰۰ میلیارد ریال برای اجرای طرح معیشتی خانوار از محل منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها در نظر گرفته شده است. نگاهی به جزئیات طرح معیشتی خانوار نشان می‌دهد اگرچه این طرح جهت کاهش فشار اقتصادی حاصل از افزایش بنزین بر خانوارها تهیه شده با این حال احصای سهم هر فرد عضو خانوار از کل مبلغ ذکر شده توسط دولت (به تناسب بُعد خانوار)، نشان می‌دهد با افزایش تعداد خانوار، سهم هر عضو خانوار کاهش می‌یابد. برای نمونه سهم هر عضو خانوار هفت نفره حدود ۲۹ هزار تومان و سهم عضو خانوار دونفره ۵۱ هزار تومان است. درحقیقت می‌توان گفت، این طرح به‌نوعی احیاکننده سیاست‌های تحدید مولید در کشور بوده و در مغایرت با سیاست‌های کلی جمعیت ابلاغی مقام معظم رهبری در سال ۱۳۹۳ می‌باشد. بر این اساس پیشنهاد می‌شود مجلس شورای اسلامی با اضافه کردن قید «با رعایت سیاست‌های کلی جمعیت» به انتهای بند مقرر در لایحه، دولت را مکلف به بازنگری در نحوه تخصیص اعتبارات بند «۲۴» تبصره «۱۴» نماید تا در راستای اجرای سیاست‌های کلی جمعیت در کشور باشد.

۲. حذف موضوع بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست از مصارف جدول هدفمندی یارانه‌ها

از تبصره «۱۴» بند «۲۵»

طی سنوات گذشته برای موضوع «بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست» از محل منابع هدفمندی یارانه‌ها در کنار موضوع رفع فقر از افراد تحت پوشش سازمان‌های حمایتی، اعتبار در نظر گرفته می‌شد. این رقم در سال گذشته، سه هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شده بود. با این حال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ ذیل بند «۲۵» مصارف هدفمندی یارانه‌ها به موضوع «کاهش فقر خانوارهای تحت حمایت کمیته امداد امام (ره) و سازمان بهزیستی» موضوعاتی چون «اجرای قانون حمایت از معلولین»، «اجرای ماده

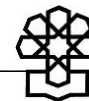
(۶) قانون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت» و «اجرای تبصره ذیل ماده (۳۸) قانون جامع خدمات‌رسانی ایثارگران» اضافه شده و در مقابل موضوع «بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست» حذف شده است. علاوه بر این سهم هریک از موضوعات ذکر شده ذیل این بند نیز مشخص نشده است. این در حالی است که با توجه به افزایش نرخ تورم در کشور و آسیب‌پذیری زنان سرپرست خانوار از این مسئله، الزام دولت به اجرای بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست ضروری بوده و تا حدودی می‌تواند از چالش‌های پیش روی این خانواده‌ها به‌ویژه نگرانی از تأمین آینده و فقر اقتصادی بکاهد.

۳. ضعف عملکرد تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج جوانان و ضرورت الحاق وام قرض‌الحسنه

تولد فرزند به ذیل مصارف منابع قرض‌الحسنه

نگاهی به تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد میزان تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج برای جوانان، بدون افزایش و همچون سال گذشته یعنی ۳۰ میلیون تومان برای هر زوج ذکر شده است. بررسی عملکرد اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج نشان می‌دهد تنها ۶۹ درصد متقاضیان وام در ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۸ قادر به دریافت وام قرض‌الحسنه ازدواج شده‌اند. استان کهگیلویه و بویراحمد با ۵۴ درصد، خوزستان با ۶۰ درصد، خراسان رضوی با ۶۲ درصد و کرمان با ۶۳ درصد به ترتیب کمترین درصد دریافت‌کنندگان وام را به خود اختصاص داده‌اند. این در حالی است که در سال ۱۳۹۷ که مبلغ وام قرض‌الحسنه ازدواج ۱۵ میلیون تومان در نظر گرفته شده بود، تعداد افراد موفق به دریافت وام ۹۴ درصد در کل کشور^۱ بوده است. به نظر می‌رسد افزایش وام قرض‌الحسنه ازدواج به ۳۰ میلیون تومان برای سال ۱۳۹۸ و افزایش مبلغ اقساط به ۵۵۲ هزار تومان برای هر زوج، منجر به سخت‌گیری بیشتر بانک‌ها در موضوع ضامن شده و همین مسئله بر کاهش درصد دریافت‌کنندگان وام تأثیر نهاده است. اگرچه با توجه به افزایش نرخ تورم در کشور و همچنین کاهش ۱۹ درصدی ازدواج‌ها در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال گذشته ممکن است پیشنهاد افزایش وام ازدواج جوانان طرح گردد، با این حال بایستی به این نکته نیز توجه کرد که افزایش مداوم و هرساله وام لزوماً منجر به تسهیل ازدواج جوانان نمی‌شود و مناسب‌تر است به‌منظور تسهیل در این حوزه، پیشنهاداتی در حوزه اشتغال و مسکن جوانان نیز ارائه شود؛ علاوه بر این تمرکز نمایندگان محترم بر ضرورت افزایش وام ازدواج، منجر به نادیده انگاشتن سایر بخش‌های مهم در حوزه زنان و خانواده به‌ویژه موضوع فرزندآوری و ضرورت ارائه تسهیلات در این زمینه شده است. کاهش ۸ درصدی نرخ مولید در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال ۱۳۹۶ و افزایش خانواده‌های تک‌فرزند به ۳۰ درصد خانوارها در سرشماری سال ۱۳۹۵ بر لزوم ارائه مشوق در راستای فرزندآوری

۱. پاسخ وزارت ورزش و جوانان به شماره ۱۷۷۲۷/۴۲/ص مورخ ۱۳/۱۳/۱۳۹۸ در پاسخ به درخواست مرکز پژوهش‌ها به شماره ۸۲-۱۶۲۰۰/۷۹۷۱.

تأکید دارد، به‌ویژه آنکه هزینه‌های پیش روی حفظ سلامت مادر و نوزاد، هزینه تغذیه، پوشاک و لوازم بهداشتی کودک و هزینه‌های آموزشی و فراغتی و... منجر به نگرانی بسیاری از خانواده‌ها از افزایش تعداد فرزندان شده است.

بر این اساس پیشنهاد می‌شود در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، به شرط ثابت ماندن وام قرض‌الحسنه ازدواج یکی از مصارف منابع قرض‌الحسنه بانکی به موضوع «تسهیلات قرض‌الحسنه فرزندآوری» اختصاص یابد.

به عبارت دیگر با توجه به اینکه تسهیلات قرض‌الحسنه فرزند قابل راستی‌آزمایی و غیرقابل جعل هستند، به منظور هزینه‌کرد منابع قرض‌الحسنه در امور ضروری و حائز اهمیت پیشنهاد می‌شود، **با هدف تحقق سیاست کلی نظام در موضوع جمعیت، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری کشور را ملزم کند به اندازه سهم خود از مجموع کلیه منابع پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه نظام بانکی، در پرداخت «تسهیلات قرض‌الحسنه تولد فرزند» اقدام نمایند. مبلغ این تسهیلات برای کلیه متولدين سال ۱۳۹۹، صد میلیون (۱۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال با دوره بازپرداخت سه‌ساله خواهد بود.**

۴. پراکندگی اعتبارات با ماهیت یکسان در حوزه زنان و خانواده و کاهش نظارت‌پذیری

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، برای معاونت امور زنان و خانواده در قالب سه شرح فعالیت مجزا اما به لحاظ محتوایی مشابه تحت عنوان «گردآوری و تحلیل داده‌های آماری» اعتباراتی پیش‌بینی شده است. کد برنامه‌های ۱۷۰۳۰۱۶۰۰۷ با شرح فعالیت «تدوین، احصا و سنجش شاخص‌های حوزه زنان و خانواده و ارائه گزارش‌های آن» و اعتبار ۳۵۰۰۰ میلیون ریال، ۱۷۰۸۰۱۵۰۰۲ با شرح فعالیت «گردآوری و تحلیل داده‌های آماری مرتبط با شاخص‌های عدالت جنسیتی» و اعتبار ۲۰۰۰۰ میلیون ریال و کد فعالیت ۱۷۰۸۰۱۵۰۰۳ با شرح فعالیت «تولید، تأمین و تحلیل داده‌های آماری» و اعتبار ۲۱۰۰۰ میلیون ریال همگی دارای ماهیت یکسانی هستند، اما در سه بخش مجزا اعتبار دریافت نموده‌اند. بر این اساس برای معاونت زنان و خانواده، جهت تولید، گردآوری و تحلیل داده‌های آماری در مجموع ۷۶،۰۰۰ میلیون ریال پیشنهاد داده شده است که رقم قابل توجهی است. اینکه چرا برای یک موضوع یکسان، سه شرح فعالیت مجزا تعریف شده و هر یک دقیقاً چه تفاوتی با دیگری دارد، محل ابهام است.

از سوی دیگر نگاهی به برخی موضوعات مرتبط با حوزه زنان و خانواده در ردیف‌های متفرقه نشان می‌دهد این موضوعات در ذیل برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی در حال پیگیری است و ذکر مجدد آنها در این بخش منجر به موازی‌کاری و اتلاف منابع مالی کشور شده و چندان منطقی به نظر نمی‌رسد.

به عبارت دیگر در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ شاهد اعتبارات برای موضوعات مشابه اما در جداول متفاوت هستیم که به معنای موازی کاری در هزینه کرد و هدررفت اعتبارات می باشد.

به عنوان مثال وزارت کشور ذیل برنامه «رصد و کنترل آسیب‌های اجتماعی» با کد برنامه ۱۰۰۲۰۱۸۰۰۰ در مجموع ۱۰۳ میلیارد ریال دریافت می کند. شرح فعالیت‌های ذیل این برنامه نشان می دهد اعتبار یاد شده برای موضوعاتی چون «ساماندهی آسیب‌دیدگان اجتماعی و متکدیان»، «کنترل و کاهش اعتیاد»، «کنترل و کاهش مفسد اخلاقی»، «راهبری کاهش آسیب‌های اجتماعی در مناطق بحرانی و حاشیه شهرها»، «کنترل و کاهش طلاق» پیش‌بینی شده است یعنی همان موضوعاتی که در طرح جامع «کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی» ردیف ۱۶-۵۵۰۰۰۰۰ جدول ۹ (اعتبارات متفرقه) نیز در دست پیگیری است.

علاوه بر این معاونت امور زنان و خانواده نیز در ذیل ردیف‌های بودجه‌ای خود با عنوان «گردآوری و تحلیل داده‌های آماری مرتبط با شاخص‌های عدالت جنسیتی» ۲۰,۰۰۰ میلیون ریال اعتبار دریافت خواهد کرد که به نوعی تکرار موضوع «تقویت نهاد خانواده و جایگاه بانوان در آن موضوع اجرای ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه» در ردیف ۴۶-۵۵۰۰۰۰۰ در جدول ۹ است. اینکه چرا این اعتبارات به صورت پراکنده در جدول شماره ۹ ماده واحد و پیوست ۴ مشترکاً ذکر شده، محل ابهام است. به ویژه که نتیجه این اعتبارات پراکنده، کاهش امکان نظارت بر نحوه هزینه کرد اعتبارات نیز خواهد بود.

۵. کاهش اعتبارات بیمه زنان خانه‌دار متأهل

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ «صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر» مکلف شده ۳۱,۱۰۰ زن خانه‌دار متأهل را با سهم پایه چهارصد هزار تومان برای هر زن تحت پوشش بیمه اجتماعی قرار دهد. مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای این موضوع ۱۲۴,۸۳۰ میلیون ریال است که در مقایسه با سال گذشته ۵ درصد کاهش یافته است. کاهش ۵ درصدی اعتبار این برنامه به معنای کاهش میزان حمایت دولت از زنان خانه‌دار متأهل بوده و از نکات منفی لایحه تلقی می گردد. به ویژه آنکه براساس بند «ب» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه «وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است در راستای سیاست‌های تحکیم خانواده ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون بررسی و طرح لازم برای ایجاد بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار حداقل دارای سه فرزند را فراهم و جهت تصمیم‌گیری قانونی ارائه نماید». علاوه بر این با توجه به نص بند «ب» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه به نظر می رسد اعتبارات بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار متأهل بایستی ذیل اعتبارات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی دیده شود نه صندوق اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر.

۶. کم‌رنگ بودن موضوع تحکیم خانواده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

نگاهی به شرح فعالیت‌های ذیل برنامه «راهبری زنان و حمایت از تحکیم خانواده» نشان می‌دهد ذیل این برنامه هیچ شرح فعالیتی در راستای تحکیم نهاد خانواده، بهبود وضعیت ازدواج و ارتقای فرزندآوری در کشور و همچنین کاهش طلاق ذکر نشده است که قابل تأمل است. ازسوی دیگر افزایش اعتبار ۱۰۰ درصدی شرح فعالیت «ارتقای موقعیت شغلی زنان» و ۷۴ درصدی «حمایت از تشکله‌ها و تعاونی‌های زنان» نشان از این نکته دارد که معاونت امور زنان و خانواده موضوع افزایش و بهبود مشارکت اقتصادی زنان را در مقابل بهبود شاخص‌های تحکیم نهاد خانواده در اولویت قرار داده است.

این در حالی است که در ماده (۱۰۲) برنامه ششم توسعه، بر تقویت و تحکیم جامعه‌ای خانواده‌محور و تقویت و تحکیم و تعالی خانواده ذیل موضوعاتی زمینه‌سازی مناسب جهت کنترل و کاهش میانگین سن ازدواج به میزان ده درصد (۱۰٪) نسبت به سال پایه در طول اجرای قانون برنامه، زمینه‌سازی جهت افزایش نرخ باروری (TFR) به حداقل ۲/۵ فرزند به‌ازای هر زن در سن باروری در طول اجرای قانون برنامه، پشتیبانی و حمایت از ترویج ازدواج موفق، پایدار و آسان، فرزندآوری و تربیت فرزند صالح، ارزش دانستن ازدواج و فرزندآوری از طریق تمهید و سازوکارهای قانونی و اعطای تسهیلات و امکانات، ارائه تسهیلات و امکانات ساخت و اجاره مسکن با اولویت زوج‌های دارای فرزند در قالب بودجه سنواتی، آموزش و مشاوره مستمر و مسئولانه نوجوانان و جوانان با اولویت خانواده‌ها قبل، حین و دست‌کم پنج‌سال پس از ازدواج توسط همه دستگاه‌های ذی‌ربط، به‌ویژه وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی، مؤسسات آموزشی عمومی و آموزش عالی دولتی و غیردولتی، سازمان نظام روانشناسی و مشاوره و سایر نهادهای ذی‌ربط با برخورداری خدمات مشاوره و روانشناسی از تسهیلات و مزایای بیمه‌های پایه و تکمیلی و... تأکید شده است.

۷. مثبت بودن توجه به موضوع نظارت فرایندی بر طراحی، ساخت و واردات و توزیع

اسباب‌بازی و اختصاص ۱۲۰۰۰ میلیون ریال برای آن

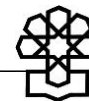
در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ برای اولین بار ذیل برنامه «تولید آثار متناسب تربیتی و پرورشی کودکان و نوجوانان» کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان شرح فعالیتی با عنوان «نظارت فرایندی بر طراحی، ساخت، واردات و توزیع اسباب‌بازی» تعریف شده است که اقدام مثبتی در راستای نظارت بر این موضوع مهم و تأثیرگذار در فرایند جامعه‌پذیری کودک تلقی می‌شود. به‌ویژه آنکه رهبر معظم انقلاب اسلامی در تاریخ ۱۳۹۲/۹/۱۹ در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی به موضوع

نقش اسباب‌بازی‌ها در فرایند تهاجم فرهنگی و لزوم نظارت بر اسباب‌بازی‌های خارجی و همچنین تولید اسباب‌بازی داخلی معنادار و تهیه پیوست فرهنگی در این راستا تأکید نموده‌اند.

مقدمه

قوانین بودجه سنواتی یکی از منابع شناخت سیاست‌های دولت‌ها در این راستا و میزان اعتبارات اختصاص یافته به آنها می‌باشند. گزارش پیش رو به بررسی اعتبارات پیش‌بینی شده برای حوزه زنان و خانواده خواهد پرداخت. با این حال با توجه به ماهیت این حوزه اینکه دقیقاً چه اعتباراتی را باید به عنوان اعتبارات در نظر گرفته شده برای حوزه زنان و خانواده محسوب نمود مورد مناقشه است. این حوزه به‌علت دربرداشتن دو موضوع «زن» و «خانواده» به‌عنوان موضوعات فرابخشی، طیف وسیعی از فعالیت‌ها و برنامه‌ها را به دو صورت مستقیم و غیرمستقیم دربرمی‌گیرد؛ درحقیقت کمتر موضوعی را می‌توان یافت که به‌نحوی از انحا با این دو موضوع ارتباط نداشته باشد. نگاهی به اعتبارات پیش‌بینی شده در قوانین بودجه سنواتی نشان می‌دهد بسیاری از اعتبارات به‌طور غیرمستقیم مرتبط با حوزه خانواده است: اعتبارات مرتبط با یارانه نان، یارانه نقدی خانوارها، اجرای طرح معیشتی خانوار، یارانه شیر، تمامی اعتبارات مرتبط با حوزه سلامت و بهداشت، آموزش و پرورش و آموزش عالی، اعتبارات کمیته امداد امام خمینی (ره) و بنیاد شهید و امور ایثارگران و... همگی به‌نوعی در خدمت ارتقای معیشت و سلامت اعضای خانواده و بهبود شاخص‌های مرتبط با آن است. به‌عبارت دیگر در یک رویکرد حداکثری و براساس توجه به آثار اختصاص بودجه در بخش‌های مختلف، بخش اعظم اعتبارات پیش‌بینی شده در بودجه سنواتی را می‌توان مرتبط با این حوزه قلمداد نمود. با این حال پذیرش این رویکرد مانع از ارائه هرگونه تحلیل در این حوزه می‌گردد، چراکه بر این اساس همه اعتبارات به‌نوعی مرتبط با این حوزه بوده و در این شرایط فهم اولویت‌ها و رویکردها غیرممکن می‌شود. بر همین اساس مناسب‌تر است با اتخاذ رویکرد حداقلی به احصای مواردی که در آن به‌صورت مستقیم اعتباراتی برای موضوع زنان و خانواده در نظر گرفته شده است، پرداخته شود. با توجه به مطالب فوق و نظر به عدم اجماع درخصوص اینکه چه اعتباراتی را باید در این حوزه قلمداد نمود، این گزارش صرفاً به احصای اعتبارات مستقیم پیش‌بینی شده برای این حوزه می‌پردازد.

ملاحظات: در این گزارش اعتبارات مرتبط با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در حوزه سلامت زنان و خانواده و اعتبارات بنیاد شهید و امور ایثارگران دیده نشده (به‌علت تخصصی بودن اعتبارات) و جهت اطلاع از وضعیت رشد یا تغییرات آنها بایستی به گزارش‌های تخصصی حوزه‌های یاد شده در مرکز پژوهش‌ها رجوع شود.

تصویر کلان بودجه پیشنهادی برای حوزه زنان و خانواده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

۱. اعتبارات و موضوعات مرتبط در تبصره‌های لایحه بودجه ۱۳۹۹.
۲. اعتبارات پیش‌بینی شده در قالب دستگاه‌های اصلی در دو بخش دستگاه‌های سیاستگذار و دستگاه‌های اجرایی.
۳. اعتبارات پیش‌بینی شده براساس برنامه و شرح اقدامات مرتبط با حوزه زنان و خانواده.
۴. اعتبارات ردیف‌های متفرقه.

الف) اعتبارات و موضوعات مرتبط با حوزه زنان و خانواده در تبصره‌های ماده‌واحد

بررسی تبصره‌های ماده‌واحد لایحه بودجه کل کشور در سال ۱۳۹۹، نشان از عدم تغییر قابل توجهی در موضوعات مرتبط با حوزه زنان و خانواده دارد. اولویت‌بخشی به احداث خوابگاه متأهلین، تأمین کسری اعتبارات دیه محکومان معسر با اولویت زنان معسر، اولویت پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج به میزان ۳۰ میلیون تومان برای هر زوج، ارائه تسهیلات قرض‌الحسنه جهت کمک به زندانیان با اولویت زندانیان زن و زندانیان مهریه از جمله موضوعاتی هستند که مرتبط با حوزه زنان و خانواده بوده و در سال گذشته نیز در تبصره‌های ماده‌واحد گنجانده شده بودند. تنها موضوع قابل توجه که در قانون بودجه سال قبل مسبوق به سابقه نبوده، اعتبار طرح معیشتی خانوارهاست، چراکه این طرح از آبان‌ماه سال ۱۳۹۸ و به دنبال افزایش قیمت بنزین از سوی دولت آغاز شد و در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ پیش‌بینی نشده بود.

جدول ۱. مقایسه تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

با قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حوزه زنان و خانواده

متن تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حوزه زنان و خانواده	متن تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در حوزه زنان و خانواده
تبصره «۹- الف» به دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۷ نسبت به أخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و با اولویت احداث خوابگاه‌های متأهلین موضوع بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه استفاده و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند.	تبصره «۹- الف» به دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۸ نسبت به أخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و با اولویت احداث خوابگاه‌های متأهلین موضوع بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه استفاده و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند.

متن تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در حوزه زنان و خانواده	متن تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حوزه زنان و خانواده
<p>صندوق‌های رفاه دانشجویان مکلفند نسبت به پیش‌بینی اعتبار لازم در فعالیت‌های خود به‌منظور پرداخت یارانه سود و کارمزد با اولویت احداث <u>خوابگاه‌های متاهلین</u> اقدام کنند.</p>	<p>صندوق‌های رفاه دانشجویان مکلفند نسبت به پیش‌بینی اعتبار لازم در فعالیت‌های خود به‌منظور پرداخت یارانه سود و کارمزد احداث <u>خوابگاه‌های متاهلین</u> اقدام کنند.</p>
<p>تبصره «۱۱» - الف) به‌منظور تأمین کسری اعتبارات دیه محکومان معسر جرائم غیرعمد ناشی از تصادف با اولویت <u>زنان معسر سرپرست خانوار</u> و همچنین مواردی که پرداخت خسارات ناشی از تصادف برعهده بیت‌المال یا دولت است، وزیر دادگستری مجاز است با تصویب هیئت نظارت صندوق تأمین خسارت‌های بدنی حداکثر تا سه هزار و پانصد میلیارد ریال از منابع درآمد سالیانه موضوع بندهای «ث» و «ج» ماده (۲۴) قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰ را از محل اعتبارات ردیف ۱۱۰۶۰۰ جدول شماره (۷) این قانون دریافت و هزینه کند. مدیرعامل صندوق مزبور مکلف است با اعلام وزیر دادگستری، مبلغ یادشده را به نسبت در مقاطع سه‌ماهه در اختیار وزارت دادگستری قرار دهد. وزارت دادگستری مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر سه ماه یکبار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی، اجتماعی و قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی ارائه کند.</p>	<p>تبصره «۱۱» - الف) به‌منظور تأمین کسری اعتبارات دیه محکومان معسر جرائم غیرعمد ناشی از تصادف با اولویت <u>زنان معسر سرپرست خانوار</u> و همچنین مواردی که پرداخت خسارات ناشی از تصادف برعهده بیت‌المال یا دولت است، وزیر دادگستری مجاز است با تصویب هیئت نظارت صندوق تأمین خسارت‌های بدنی حداکثر تا سه هزار و پانصد میلیارد ریال از منابع درآمد سالیانه موضوع بندهای «ث» و «ج» ماده (۲۴) قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰ را از محل اعتبارات ردیف ۱۱۰۶۰۰ جدول شماره (۷) این قانون دریافت و هزینه کند. مدیرعامل صندوق مزبور مکلف است با اعلام وزیر دادگستری، مبلغ یادشده را به نسبت در مقاطع سه‌ماهه در اختیار وزارت دادگستری قرار دهد. وزارت دادگستری مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر سه ماه یکبار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی، اجتماعی و قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی ارائه کند.</p>
<p>تبصره «۱۴» - بند «۲۴» - اختصاص ۳۱۰۰۰۰ میلیارد ریال برای اجرای <u>طرح حمایت معیشتی خانوارها</u></p>	-
<p>تبصره «۱۴» - بند «۲۵» - اختصاص مبلغ ۱۵۵۵۰۰ میلیارد ریال از منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها جهت کاهش فقر مطلق خانوارهای تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی، اجرای قانون حمایت از معلولین اجرای ماده (۶) قانون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت، اجرای تبصره ذیل ماده (۳۸) قانون جامع خدمت‌رسانی ایثارگران</p>	<p>تبصره «۱۴» - بند «۱۹» - اختصاص مبلغ ۸۴۰۰۰ میلیارد ریال از منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها برای کاهش فقر مطلق خانوارهای هدف از طریق افزایش پرداخت به خانوارهایی که درآمد آنها کمتر از خط حمایتی مددجویان و پشت‌نوبتی‌های کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور می‌باشد و <u>بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست</u>. سه هزار میلیارد ریال از اعتبار این ردیف برای بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست اختصاص می‌یابد.</p>
<p>تبصره «۱۶» - بند «الف» - به‌منظور حمایت از <u>ازدواج</u> جوانان، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است از محل پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه نظام بانکی، تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج به زوج‌هایی که تاریخ عقد ازدواج آنها</p>	<p>تبصره «۱۶» - بند «الف» - به‌منظور حمایت از <u>ازدواج</u> جوانان، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است از محل پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه نظام بانکی، تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج به زوج‌هایی که تاریخ عقد</p>

متن تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در حوزه زنان و خانواده	متن تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حوزه زنان و خانواده
<p>بعد از ۱۳۹۶/۱/۱ می‌باشد و تاکنون وام ازدواج دریافت نکرده‌اند، با اولویت نخست پرداخت کند. تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج برای هریک از زوجها در سال ۱۳۹۹ سیصد میلیون ریال با دوره بازپرداخت پنج‌ساله با اخذ یک ضامن معتبر و سفته است.</p>	<p>ازدواج آنها بعد از ۱۳۹۶/۱/۱ می‌باشد و تاکنون وام ازدواج دریافت نکرده‌اند، با اولویت نخست پرداخت کند. تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج برای هریک از زوجها در سال ۱۳۹۸ سیصد میلیون ریال با دوره بازپرداخت پنج‌ساله با اخذ یک ضامن معتبر و سفته است. بانک مرکزی می‌تواند یارانه پرداختی به اشخاص را به‌عنوان تضمین در این زمینه بپذیرد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی ارائه کند.</p>
<p>تبصره «۱۶» - بند «ب» - در اجرای بند «ب» ماده (۸۳) قانون برنامه ششم توسعه و ماده (۵۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق بانک‌های عامل مبلغ پنجاه هزار میلیارد ۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال مانده سپرده‌های قرض‌الحسنه بانکی و رشد مبلغ مزبور را به تفکیک سی‌وپنج هزار میلیارد ۳۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال به کمیته امداد امام خمینی(ره) و پانزده هزار میلیارد ۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال به سازمان بهزیستی کشور با معرفی دستگاه‌های ذی‌ربط به مددجویان و کارفرمایان طرح‌های اشتغال مددجویی با اولویت زنان سرپرست خانوار به‌صورت تسهیلات قرض‌الحسنه پرداخت کند.</p>	<p>تبصره «۱۶» - بند «ب» - در اجرای بند «ب» ماده (۸۳) قانون برنامه ششم توسعه و ماده (۵۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق بانک‌های عامل مبلغ پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال مانده سپرده‌های قرض‌الحسنه بانکی و رشد مبلغ مزبور را به تفکیک سی‌وپنج هزار میلیارد (۳,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به کمیته امداد امام خمینی (ره) و پانزده هزار میلیارد ۱۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال به سازمان بهزیستی کشور با معرفی دستگاه‌های ذی‌ربط به مددجویان و کارفرمایان طرح‌های اشتغال مددجویی با اولویت زنان سرپرست خانوار به‌صورت تسهیلات قرض‌الحسنه پرداخت کند. در صورتی که هریک از دستگاه‌های مذکور نتوانند به هر میزان سهمیه تسهیلات خود را تا پایان آذرماه سال ۱۳۹۸ استفاده کنند، سهمیه مذکور به دستگاه دیگر تعلق می‌گیرد.</p>
<p>تبصره «۱۶» - بند «ج» - در اجرای ماده (۷۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، مبلغ دو هزار میلیارد ۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از منابع قرض‌الحسنه بانک‌ها، در اختیار ستاد مردمی رسیدگی به امور دیه قرار می‌گیرد تا به زندانیان نیازمند با اولویت زندانیان زن و زندانیان بدهکار مهریه، پرداخت شود.</p>	<p>تبصره «۱۶» - بند «ج» - در اجرای ماده (۷۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، مبلغ دو هزار میلیارد ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از منابع قرض‌الحسنه بانک‌ها، در اختیار ستاد مردمی رسیدگی به امور دیه قرار می‌گیرد تا به زندانیان نیازمند با اولویت زندانیان زن و زندانیان بدهکار مهریه، پرداخت شود.</p>

درخصوص جدول فوق نکات زیر قابل تأمل است:

۱. درخصوص تبصره «۹» ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، توجه به نکات زیر ضروری است:

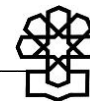
براساس بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه «دولت مکلف است بخشی از اعتبارات عمرانی خود را در قالب بودجه سنواتی به تأمین خوابگاه‌های مناسب برای دانشجویان متأهل اختصاص دهد. اولویت استفاده از این خوابگاه‌ها با زوج دارای فرزند می‌باشد». بر همین مبنا دولت طی چند سال گذشته در قالب بودجه سنواتی به دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزشی و پژوهشی و پارک‌های علم و فناوری اجازه می‌دهد با تصویب هیئت‌های امنای خود تا سقف عملکرد درآمد اختصاصی نسبت به اخذ تسهیلات از بانک‌ها از محل توثیق اموال در اختیار خود اقدام کنند و در جهت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای خود و با اولویت احداث خوابگاه‌های متأهلین موضوع بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه استفاده و نسبت به بازپرداخت اقساط از محل درآمد اختصاصی خود اقدام کنند.

با این حال بررسی عملکرد این بند در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در این زمینه فاقد عملکرد مشخصی بوده‌اند.^۱ از سوی دیگر با توجه به اینکه پارک‌های علم و فناوری و پژوهشکده‌ها فاقد خوابگاه دانشجویی هستند ذکر نام آنها در ابتدای بند «الف» تبصره «۹» و ارجاع به بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه بی‌معناست؛ چراکه در بند «پ» ماده (۱۰۳) قانون برنامه، صرفاً به موضوع احداث خوابگاه‌های متأهلی اشاره شده است نه اجرای سایر طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای.

۲. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، ذیل تبصره «۱۴» - بند «۲۴» - در مجموع ۳۱۰۰۰۰ میلیارد ریال برای اجرای طرح معیشتی خانوار از محل منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها در نظر گرفته شده است. درخصوص موضوع اجرای «طرح معیشتی خانوارها» توجه به این نکته ضروری است که این طرح از آبان‌ماه سال ۱۳۹۸ توسط دولت و به دنبال افزایش قیمت بنزین آغاز شد. مبلغ طرح حمایت معیشتی دولت بر مبنای بعد خانوار و از ۵۵ هزار تومان تا سقف حداکثر ۲۰۵ هزار تومان تعیین شده است. براساس این طرح به خانوارهای تک‌نفره ۵۵ هزار تومان، دونفره ۱۰۳ هزار تومان، سه‌نفره ۱۳۸ هزار تومان، چهارنفره ۱۷۲ هزار تومان و پنج‌نفره و بیشتر ۲۰۵ هزار تومان پرداخت خواهد شد.

نگاهی به جزئیات طرح معیشتی خانوار نشان می‌دهد اگرچه این طرح در جهت کاهش فشار اقتصادی حاصل از افزایش بنزین بر خانوارها تنظیم شده با این حال احصای سهم هر فرد عضو خانوار از کل مبلغ ذکر شده توسط دولت (به تناسب بُعد خانوار)، نشان می‌دهد در این طرح با افزایش تعداد افراد خانوار، سهم هر عضو کاهش می‌یابد به‌ویژه آنکه رقم پرداخت کمک معیشتی دولت برای خانوارهای ۶ نفره و بیشتر با خانواده پنج‌نفره مساوی است. به عبارت دیگر در این طرح یک خانواده یک‌نفره مبلغ ۵۵ هزار تومان دریافت می‌کند که به معنای سهم ۵۵ هزار تومانی عضو خانوار است، اما مبلغ در نظر گرفته شده برای خانواده دونفره (یک زوج) ۱۰۳ هزار تومان تعیین شده یعنی سهم هر عضو این خانوار

۱. پاسخ سازمان برنامه و بودجه به شماره ۵۲۴۵۹۴ مورخ ۱۳۹۸/۹/۱۷ در پاسخ به درخواست مرکز پژوهش‌ها به شماره ۱۳۹۸/۹/۵ مورخ ۸۲-۱۶۲۰۰/۸۹۸۱

به ۵۱ هزار تومان کاهش یافته است. این کاهش با افزایش تعداد افراد عضو خانوار قابل تأمل تر نیز می‌گردد به نحوی که سهم هر عضو خانواده سه نفره (والدین و یک فرزند) به ۴۶ هزار تومان، خانواده چهارنفره (والدین و دو فرزند) به ۴۳ هزار تومان، خانواده پنج نفره (والدین و سه فرزند) به ۴۱ هزار تومان، خانواده ۶ نفره (والدین و چهار فرزند) به ۳۴ هزار تومان برای هر فرد تنزل یافته است. بدین ترتیب در این طرح هر چه بُعد خانوار افزایش یافته، رقم پرداختی دولت به هر عضو خانوار کاهش یافته است. به عبارت دیگر در این طرح از یک سو سهم هر عضو با افزایش تعداد خانوار (تا خانواده پنج نفره) کاهش یافته و از سوی دیگر با توجه به ثابت ماندن رقم پرداختی دولت برای خانواده‌های بیش از پنج نفر با خانواده پنج نفره، این سهم به شکل مضاعفی برای خانواده‌های پُرجمعیت تر تنزل یافته است. با توجه به مطالب فوق، این طرح احیاکننده سیاست‌های تحدید موالید در کشور بوده و در تغایر با سیاست‌های کلی جمعیت ابلاغی مقام معظم رهبری در سال ۱۳۹۳ می‌باشد. بر این اساس ضروری است مجلس شورای اسلامی با اضافه نمودن قید «مبتنی بر سیاست‌های کلی جمعیت» به انتهای این بند، دولت را مکلف به بازنگری در نحوه تخصیص اعتبارات بند «۲۴» تبصره «۱۴» نماید تا در مسیر اجرای سیاست‌های کلی جمعیت در کشور قرار گیرد.

- در خصوص بند «۲۵» تبصره «۱۴» لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ توجه به این نکته ضروری است که طی سنوات گذشته برای موضوع «بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست» از محل منابع هدفمندی یارانه‌ها در کنار موضوع «رفع فقر از افراد تحت پوشش سازمان‌های حمایتی» اعتبار در نظر گرفته می‌شد. این رقم در سال گذشته سه هزار میلیارد ریال بوده است. با این حال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ ذیل بند «۲۵» مصارف هدفمندی یارانه‌ها به موضوع «کاهش فقر خانوارهای تحت حمایت کمیته امداد امام (ره) و سازمان بهزیستی» موضوعاتی چون «اجرای قانون حمایت از معلولین»، «اجرای ماده (۶) قانون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت» و «اجرای تبصره ذیل ماده (۳۸) قانون جامع خدمات‌رسانی ایثارگران» اضافه شده - با پیش‌بینی مبلغ ۱۵۵۰۰ میلیارد ریال برای آن - و در مقابل موضوع «بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست» حذف شده است. علاوه بر این با توجه به اضافه شدن موضوعاتی چون «اجرای قانون حمایت از معلولین» و همچنین «اجرای تبصره ذیل ماده (۳۸) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران»، مشخص نیست چه سهمی از این اعتبار در راستای کاهش فقر خانواده‌های نیازمند تحت پوشش نهادهای حمایتی است و چه سهمی از آن برای اجرای قانون حمایت از حقوق معلولین و قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران. با توجه به تفاوت موضوعات ذکر شده ذیل بند «۲۵» جدول تبصره «۱۴» مشخص کردن سهم هریک از موضوعات از مجموع اعتبار یادشده به منظور افزایش شفافیت جدول تبصره «۱۴» ضروری است.

توجه به این نکته ضروری است که اگرچه در ماده (۷۹) قانون برنامه ششم توسعه اشاره‌ای به موضوع «بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست» به‌عنوان یکی از موضوعات قابل هزینه‌کرد منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها نشده، اما با توجه به اینکه سایر موضوعات ذکر شده در بند «۲۵» جدول تبصره «۱۴» از جمله اجرای قانون «حمایت از معلولین» و قانون «جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران» نیز مسبوق به سابقه نبوده مانع قانونی پیش روی الحاق بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست به این بند وجود ندارد. علاوه بر این با توجه به افزایش نرخ تورم در کشور و آسیب‌پذیری زنان سرپرست خانوار از این مسئله الزام دولت به اجرای بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست ضروری بوده و تا حدودی می‌تواند از چالش‌های پیش روی این خانواده‌ها به‌ویژه نگرانی از تأمین آینده و فقر اقتصادی بکاهد.

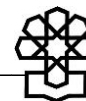
بر این اساس پیشنهاد می‌شود عبارت «بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست» به مجموعه مصارف حاصل از هدفمندی یارانه‌ها در بند «۲۵» تبصره «۱۴» اضافه شده و رقم مشخصی از مجموع اعتبار ۱۵۵۰۰ میلیارد ریالی آن برای موضوع بیمه اجتماعی زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست لحاظ شود.

۳. بررسی مفاد تبصره «۱۶» نشان می‌دهد میزان وام قرض‌الحسنه ازدواج برای جوانان در سال ۱۳۹۹ بدون افزایش و همچون سال گذشته یعنی ۳۰ میلیون تومان برای هر زوج ذکر شده است.^۱ تنها تغییر رخ داده در این تبصره در مقایسه با قانون سال قبل، حذف اجازه به بانک مرکزی جهت امکان استفاده از یارانه به‌عنوان تضمین بازپرداخت وام بوده است. با توجه به اینکه مبلغ اقساط وام ۳۰ میلیون تومانی برای هر زوج با کارمزد ۴ درصد، معادل ۵۵۲ هزار تومان می‌باشد و نظر به اختلاف فاحش بین یارانه پرداختی از سوی دولت به هر فرد (۴۵۵۰۰ تومان) با مبلغ اقساط مذکور، بانک‌ها از پذیرش مبلغ یارانه به‌عنوان تعهد بازپرداخت سر باز می‌زنند. به‌عبارت دیگر به‌نظر می‌رسد این بخش از تبصره «۱۶» قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به‌دلیل بالاتر بودن میزان اقساط ماهیانه نسبت به یارانه دریافتی افراد، قابلیت اجرایی نداشته و واقع‌گرایانه تنظیم نشده است.

ازسوی دیگر بررسی عملکرد وام ازدواج طی ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۸،^۲ نشان از کاهش درصد دریافت‌کنندگان وام در مقایسه با سال‌های پیش دارد.

۱. توجه به این نکته ضروری است که افزایش وام ازدواج به ۳۰ میلیون تومان ازسوی مجلس شورای اسلامی در روند بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ صورت گرفت و رقم پیشنهادی دولت برای وام ازدواج در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، ۱۵ میلیون تومان بود.

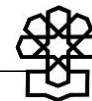
۲. براساس اعلام سازمان ثبت احوال کشور در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۸، ۲۸۹۰۱۸ مورد ازدواج به ثبت رسیده است.

جدول ۲. آمار پرداخت تسهیلات ازدواج به همراه کلیه شاخص‌ها در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۸

استان	در انتظار تعیین شعبه	در انتظار در پذیرش شعبه	در انتظار تکمیل مدارک	در انتظار اخذ وام	کل متقاضی در صف انتظار	تعداد وام‌گیرندگان	جمع کل متقاضیان	درصد دریافت‌کنندگان	جمع کل مبلغ تسهیلات قرض الحسنه ازدواج (میلیون ریال)
آذربایجان شرقی	۴,۶۱۲	۱,۹۵۹	۲,۳۵۱	۱,۰۲۸	۹,۹۵۰	۲۰,۹۶۸	۳۰,۹۱۸	۶۷	۶,۲۵۹,۶۳۰
آذربایجان غربی	۳,۱۹۶	۱,۳۶۳	۲,۶۲۰	۱,۰۸۴	۸,۲۶۳	۲۳,۱۱۴	۳۱,۳۷۷	۷۳	۶,۸۹۳,۹۰۰
اردبیل	۲,۰۱۹	۵۸۲	۱,۰۵۷	۳۵۰	۴,۰۰۸	۸,۷۲۵	۱۲,۷۳۳	۶۸	۲,۶۰۶,۴۵۰
اصفهان	۲,۱۶۵	۱,۱۸۶	۲,۲۳۵	۹۶۸	۶,۵۵۵	۲۴,۰۴۳	۳۰,۵۹۸	۷۸	۷,۱۷۷,۱۰۰
البرز	۲,۲۳۲	۱,۲۷۹	۱,۴۴۳	۵۱۲	۵,۴۶۶	۱۱,۷۱۴	۱۷,۱۸۰	۶۸	۳,۵۰۰,۱۰۰
ایلام	۴۲۷	۱۵۵	۳۷۸	۲۴۴	۱,۲۰۴	۴,۲۱۷	۵۴۲۱	۷۷	۱,۲۶۳,۱۵۰
بوشهر	۷۰۹	۳۷۵	۵۸۴	۱۶۸	۱,۸۳۶	۵,۹۲۵	۷,۷۶۱	۷۶	۱,۷۷۲,۶۵۰
تهران	۵,۶۶۳	۴,۴۵۳	۷,۷۹۵	۲,۵۴۴	۲۰,۴۵۶	۵۶,۱۱۱	۷۶,۵۶۷	۷۳	۱۶,۷۸۵,۱۷۰
چهارمحال و بختیاری	۵۹۳	۳۴۸	۶۸۴	۳۰۳	۱,۹۲۸	۶,۹۲۶	۸,۸۵۴	۷۸	۲,۰۶۸,۵۰۰
خوزستان	۱۰,۶۷۹	۲,۸۴۹	۴,۰۴۱	۲,۴۱۴	۱۹,۹۸۳	۳۰,۴۹۵	۵۰,۴۷۸	۶۰	۹,۰۵۴,۰۰۰
خراسان رضوی	۱۰,۷۰۷	۲,۶۷۵	۶,۴۹۰	۲,۰۶۶	۲۱,۹۸۳	۳۶,۸۱۷	۵۸,۷۵۵	۶۲	۱۰,۹۵۲,۵۳۰
خراسان جنوبی	۱,۶۰۴	۳۹۹	۵۸۶	۲۲۲	۲,۸۱۱	۵,۲۷۸	۸,۰۸۹	۶۵	۱,۵۸۰,۸۸۰
خراسان شمالی	۱,۹۶۶	۴۱۵	۱,۱۲۰	۳۱۹	۳,۸۲۰	۶,۰۶۰	۹,۸۸۰	۶۱	۱,۸۰۸,۴۲۰
زنجان	۱,۲۵۵	۵۷۱	۶۴۳	۲۱۷	۲,۶۸۶	۷,۲۰۰	۹,۸۸۶	۷۲	۲,۱۵۵,۹۵۰
سمنان	۲۹۶	۲۴۲	۳۶۱	۲۰۴	۱,۱۰۳	۳,۶۵۸	۴,۷۶۱	۷۶	۱,۰۹۵,۳۰۰
سیستان و بلوچستان	۲,۹۰۲	۱,۸۲۱	۲,۱۳۱	۸۹۲	۷,۷۴۶	۱۸,۰۱۷	۲۵,۷۶۳	۶۹	۵,۳۷۸,۷۰۰
فارس	۳,۷۹۵	۲,۶۷۴	۴,۶۹۴	۱,۸۱۸	۱۲,۸۸۱	۲۴,۲۵۳	۳۷,۱۳۴	۶۵	۷,۲۵۸,۹۵۰
قزوین	۱,۳۴۴	۵۳۲	۶۲۰	۲۰۶	۲,۷۰۲	۷,۲۷۱	۹,۹۷۳	۷۲	۲,۱۷۴,۱۰۰
قم	۶۹۷	۳۶۰	۸۲۴	۲۲۶	۲,۱۰۷	۶,۴۶۸	۸,۵۷۵	۷۵	۱,۹۳۴,۵۵۰
کردستان	۱,۰۴۲	۶۰۰	۹۲۲	۴۴۰	۳,۰۰۴	۱۲,۰۷۰	۱۵,۰۷۴	۸۰	۳,۶۰۶,۴۰۰

استان	در انتظار تعیین شعبه	در انتظار در پذیرش شعبه	در انتظار تکمیل مدارک	در انتظار اخذ وام	کل متقاضی در صف انتظار	تعداد وام‌گیرندگان	جمع کل متقاضیان	دریافت‌کنندگان درصد	جمع کل مبلغ تسهیلات قرض الحسنه ازدواج (میلیون ریال)
کرمان	۴،۲۶۷	۲،۰۴۱	۲،۷۳۸	۱،۰۳۳	۱۰،۰۷۹	۱۷،۲۹۳	۲۷،۳۷۲	۶۳	۵،۱۷۰،۱۰۰
کرمانشاه	۲،۰۱۱	۶۸۱	۲،۰۸۸	۳۹۲	۵،۱۷۲	۱۴،۲۴۹	۱۹،۴۲۱	۷۳	۴،۳۳۱،۸۹۰
کهگیلویه و بویراحمد	۲،۲۲۱	۵۶۰	۵۹۹	۲۴۳	۳،۶۲۳	۴،۴۱۴	۸،۰۳۷	۵۴	۱،۳۲۱،۵۰۰
گلستان	۲،۶۳۸	۴۹۴	۱،۸۵۸	۴۸۷	۵،۴۷۷	۱۰،۷۲۲	۱۶،۱۹۹	۶۶	۳،۱۹۲،۷۸۰
گیلان	۲،۰۸۵	۷۰۸	۲،۰۶۹	۶۰۴	۵،۴۶۶	۱۳،۵۶۷	۱۹،۰۳۳	۷۱	۴،۰۴۲،۲۰۰
لرستان	۱،۷۷۹	۱،۰۶۷	۱،۱۰۴	۶۵۳	۴،۶۰۳	۱۳،۲۰۴	۱۷،۸۰۷	۷۴	۳،۹۴۱،۹۵۰
مازندران	۲،۲۱۷	۱،۲۴۳	۱،۷۱۶	۹۴۲	۶،۱۱۸	۱۷،۶۲۵	۲۳،۷۴۳	۷۴	۵،۲۷۴،۸۰۰
مرکزی	۴۶۹	۳۸۰	۶۲۳	۲۶۰	۱،۷۳۲	۷،۸۸۰	۹،۶۱۲	۸۲	۲،۳۵۸،۵۷۰
هرمزگان	۱،۵۲۰	۱،۰۷۸	۱،۲۲۵	۶۷	۴،۵۲۰	۱۱،۱۶۳	۱۵،۶۸۳	۷۱	۳،۳۳۳،۲۵۰
همدان	۲،۴۹۵	۴۳۰	۱،۳۲۲	۴۱۸	۴،۶۶۵	۱۰،۷۱۶	۱۵،۳۸۱	۶۹	۳،۲۷۰،۰۵۰
یزد	۶۹۷	۴۵۱	۸۵۰	۳۳۵	۲،۳۳۳	۶،۱۵۱	۸،۴۸۴	۷۲	۱،۸۴۲،۷۵۰
جمع کل	۸۰،۳۰۳	۳۳،۹۷۱	۵۷،۶۷۱	۳۳،۲۸۹	۱۹۴،۲۳۵	۴۴۶،۳۱۴	۶۴۰،۵۴۹	۶۹	۱۳۳،۲۴۳،۲۷۰

همان طور که از جدول فوق برمی آید تنها ۶۹ درصد متقاضیان وام در ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۸ قادر به دریافت وام قرض الحسنه ازدواج شده اند. استان کهگیلویه و بویراحمد با ۵۴ درصد، خوزستان با ۶۰ درصد، خراسان رضوی با ۶۲ درصد و کرمان با ۶۳ درصد به ترتیب کمترین درصد دریافت کنندگان وام را به خود اختصاص داده اند. این در حالی است که در سال ۱۳۹۷ که مبلغ وام قرض الحسنه ازدواج ۱۵ میلیون تومان در نظر گرفته شده بود، تعداد افراد موفق به دریافت وام ۹۴ درصد در کل کشور^۱ بوده است. به نظر می رسد افزایش وام قرض الحسنه ازدواج به ۳۰ میلیون تومان برای سال ۱۳۹۸ و افزایش مبلغ اقساط به ۵۵۲ هزار تومان برای هر زوج، منجر به سخت گیری بیشتر بانکها در موضوع ضامن شده و همین مسئله بر کاهش درصد دریافت کنندگان وام تأثیر نهاده است. گزارش های میدانی حاکی از این مسئله است که برخی از بانکها برای ضمانت دو یا سه ضامن و چند فقره چک بانکی طلب می کنند. همچنین بانکهای خصوصی سخت گیری بیشتری نسبت به بانکهای دولتی در این زمینه دارند. این در حالی است که طبق مصوبه مجلس، وام ۳۰ میلیون تومانی باید با اخذ یک ضامن معتبر و سفته پرداخت شود.

به عبارت دیگر افزایش مقدار تسهیلات قرض الحسنه ازدواج در سال جاری، سخت گیری های بانکها در فرایند اعتبارسنجی و اعطای تسهیلات به متقاضیان را به دنبال داشته است. به همین دلیل، بانک مرکزی مجبور به ابلاغ چندباره بخشنامه خود به شبکه بانکی کشور در تاریخ های ۱۵ تیر و ۷ شهریور درباره اجرای بند «الف» تبصره «۱۶» قانون بودجه امسال شد و بر ضرورت توجه بانکها به جمله «اخذ یک ضامن معتبر و سفته» تأکید کرد. با این حال بانکها همچنان در روند اجرای قانون سلیقه ای عمل کرده و متقاضیان دریافت تسهیلات ازدواج را دچار مشکل می کنند. به عنوان نمونه، برخی بانکها فقط ضمانت ضامن دولتی و رسمی را قبول می نمایند و ضامن خصوصی، غیررسمی، قراردادی، پیمانی و بازنشسته را معتبر نمی شمارند.^۲

با توجه به مطالب فوق، اگرچه با توجه به افزایش نرخ تورم در کشور و همچنین کاهش ۱۹ درصدی ازدواجها در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال گذشته ممکن است پیشنهاد افزایش وام ازدواج جوانان از سوی نمایندگان محترم طرح گردد با این حال بایستی به این نکته نیز توجه کرد که افزایش مداوم و هرساله وام مذکور لزوماً منجر به تسهیل ازدواج جوانان نمی گردد و مناسبتر است به منظور تسهیل امر ازدواج پیشنهادهای در حوزه اشتغال و مسکن جوانان نیز ارائه گردد. علاوه بر این تمرکز نمایندگان محترم بر ضرورت افزایش وام ازدواج منجر به نادیده انگاشتن سایر بخش های مهم در حوزه زنان و خانواده به ویژه موضوع فرزندآوری و ضرورت ارائه تسهیلات در این زمینه شده است. کاهش ۸ درصدی نرخ مولید در

۱. پاسخ وزارت ورزش و جوانان به شماره ۱۷۷۲۷/۴۲/ص مورخ ۱۳/۸/۱۳۹۸ در پاسخ به درخواست مرکز پژوهشها به شماره ۸۲-۱۶۲۰۰/۷۹۷۱

2. <https://www.ghatreh.com/news/nn48883051/>

سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال ۱۳۹۶ و افزایش خانواده‌های تک‌فرزند به ۳۰ درصد خانوارها در سرشماری سال ۱۳۹۵ بر لزوم ارائه مشوق در راستای فرزندآوری تأکید دارد به‌ویژه آنکه هزینه‌های پیش روی حفظ سلامت مادر و نوزاد، هزینه تغذیه، پوشاک و لوازم بهداشتی کودک و هزینه‌های آموزشی و فراغتی و... منجر به نگرانی بسیاری از خانواده‌ها از افزایش تعداد فرزندان شده است. بر این اساس پیشنهاد می‌شود در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و به شرط عدم افزایش وام قرض‌الحسنه ازدواج، یکی از مصارف منابع قرض‌الحسنه بانکی به موضوع تسهیلات قرض‌الحسنه فرزندآوری اختصاص یابد. (شایان ذکر است در سال ۱۳۹۷ در مجموع ۱,۳۶۶,۰۰۰ هزار نوزاد در کشور متولد شده است).

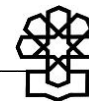
بر این اساس با توجه به اینکه تسهیلات قرض‌الحسنه فرزند قابل راستی‌آزمایی و غیرقابل جعل هستند، به‌منظور هزینه‌کرد منابع قرض‌الحسنه در امور ضروری و حائز اهمیت پیشنهاد می‌شود این تبصره به تبصره‌های ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ اضافه شود:

تبصره الحاقی - با هدف تحقق سیاست کلی نظام در موضوع جمعیت، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری کشور را ملزم کند به اندازه سهم خود از مجموع کلیه منابع پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه نظام بانکی، در پرداخت «تسهیلات قرض‌الحسنه تولد فرزند» مشارکت نمایند. مبلغ این تسهیلات برای کلیه متولدین سال ۱۳۹۹، صد میلیون (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال با دوره بازپرداخت سه‌ساله خواهد بود.^۱

ب) اعتبارات دستگاه‌های اصلی حوزه زنان و خانواده

همان‌طور که ذکر شد احصای اعتبارات حوزه زنان و خانواده به‌علت عدم اجماع درخصوص اینکه چه دستگاه‌ها و اعتباراتی را می‌توان ذیل این حوزه محسوب نمود محل مناقشه است. با این حال در لویح بودجه سنواتی با دستگاه‌هایی مواجه هستیم که مخاطب اصلی فعالیت آنها منحصر به زنان، خانواده و کودکان است و تمام اعتبارات اختصاص داده شده به آنها صرف زنان، خانواده و کودکان می‌گردد. این دستگاه‌ها را می‌توان به‌عنوان دستگاه‌های اصلی این حوزه قلمداد کرد. با این وجود، این دستگاه‌ها ساختار و ماهیت یکسانی ندارند. بررسی شرح وظایف تخصصی، ساختار سازمانی و عملکرد آنها نشان می‌دهد بخشی از این دستگاه‌ها در حوزه سیاستگذاری و برنامه‌ریزی فعالیت می‌کنند مانند معاونت امور زنان و خانواده و شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده؛ برخی از این دستگاه‌ها نیز متمرکز بر فعالیت‌های اجرایی هستند مانند کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، شورای سیاستگذاری حوزه علمیه خواران و دانشگاه‌های ویژه زنان (خواران).

۱. با توجه به تعداد موالید سال ۱۳۹۷، برآورد مبلغ این وام برای کلیه متولدین ۱۲ هزار میلیارد تومان خواهد بود.

توجه به این نکته ضروری است که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ ذیل جدول (۷) و (۷-۱) دستگاه‌های سیاستگذار و اجرایی از یکدیگر تفکیک شده‌اند. در جدول (۷) در مجموع ۴۷ دستگاه سیاستگذار شناسایی شده است. گویا تلاش سازمان برنامه و بودجه در این بوده که از طریق تفکیک دستگاه‌ها به سیاستگذار و مجری در لایحه بودجه، نحوه تخصیص اعتبارات دستگاه‌های مجری را به نهادهای سیاستگذار واگذار نماید. با این حال با توجه به اینکه هیچ حکم و تبصره‌ای در این خصوص در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ ذکر نشده، تفکیک صورت گرفته صرفاً شکلی بوده و تغییری در نحوه تخصیص اعتبارات دستگاه‌ها صورت نگرفته است. گفتنی است که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در حوزه زنان و خانواده تنها شورای سیاستگذاری حوزه علمیه خواهران به‌عنوان دستگاه سیاستگذار قید شده و سایر دستگاه‌های مرتبط با این حوزه به‌عنوان دستگاه مجری در جدول (۷-۱) ذکر شده‌اند. با این حال با توجه به اینکه تفکیک صورت گرفته تنها شکلی بوده و تغییری در نحوه تخصیص اعتبارات صورت نگرفته است در این گزارش نحوه دسته‌بندی دستگاه‌ها به سیاستگذار و مجری براساس شرح وظایف سازمانی آنها انجام گرفته است نه تقسیم‌بندی ذکر شده در جداول (۷) و (۷-۱).

در ادامه اعتبارات اختصاص یافته به این دستگاه‌ها به‌صورت مجزا و در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۸ ذکر می‌شود:

۱. دستگاه‌های سیاستگذار و برنامه‌ریز حوزه زنان و خانواده

همان‌طور که گفته شد برخی از دستگاه‌های اصلی حوزه زنان و خانواده به‌لحاظ ساختار و شرح وظایف سازمانی در حوزه برنامه‌ریزی و سیاستگذاری عمل می‌کنند. این ساختارها موظف به رصد شاخص‌های حوزه زنان و خانواده، راهبری، هماهنگی و نظارت بر طرح‌های اجرایی دستگاه‌ها در این حوزه هستند. این دستگاه‌ها عبارتند از: معاونت امور زنان و خانواده^۱ و شورای فرهنگی و اجتماعی زنان و خانواده.^۲ در ادامه اعتبارات این دو نهاد در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۸ بررسی خواهد شد:

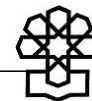
۱. براساس گزارش عملکرد برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷، جلد سوم، حوزه بخشی (۲)، معاونت امور زنان و خانواده ریاست‌جمهوری وظیفه برنامه‌ریزی، سیاستگذاری، هدایت، هماهنگی، سازماندهی و پایش و ارزیابی برنامه‌ها و اقدامات انجام گرفته در این حوزه را برعهده دارد.

۲. بخشی از شرح وظایف شورای فرهنگی اجتماعی زنان به شرح زیر است: ۱. تدوین و پیشنهاد سیاست‌های لازم به‌منظور ایجاد زمینه‌های مساعد برای رشد شخصیت زن و تسریع در بازیابی ارزش و کرامت انسانی و تأمین حقوق همه‌جانبه زنان برپایه موازین اصیل اسلام و تدوین الگوهای مناسب. ۲. تدوین و پیشنهاد سیاست‌های لازم به‌منظور شناخت ویژگی‌های مثبت فرهنگ اقوام و مقابله با تضعیف آن، همچنین ریشه‌یابی و مقابله با مظاهر منحل فرهنگ‌های بیگانه و انحرافات اخلاقی و نیز زدودن بقایای بینش‌های متحجر که به نام مذهب در جامعه وجود دارد و آثار ستم و تبعیضی که از دوران نظام طاغوتی بر جامعه بانوان تحمیل شده است. ۳. تدوین سیاست‌های لازم، برنامه‌ریزی و ایجاد هماهنگی در برنامه‌های پیشنهادی دستگاه‌های اجرایی برای تقویت هرچه بیشتر نهاد مقدس خانواده بر مبنای آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استوار ساختن روابط خانوادگی برپایه حقوق و اخلاقی اسلامی و بررسی کارشناسی و ارائه پیشنهاد به دستگاه‌های مختلف اجرایی در زمینه‌های مزبور. ۴. تدوین سیاست‌های لازم، برنامه‌ریزی و ایجاد هماهنگی در برنامه‌های پیشنهادی دستگاه‌های اجرایی برای استفاده بهتر دختران و بانوان از اوقات فراغت خود (از طریق استفاده مناسب از وسایل و امکانات ورزشی، آموزشی، تفریحی، هنری، رسانه‌های همگانی و غیره) و بررسی کارشناسی و ارائه پیشنهاد به دستگاه‌های مختلف اجرایی برای برنامه‌ریزی.

جدول ۳. مقایسه اعتبارات دستگاه‌های سیاستگذار در حوزه زنان و خانواده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۸^۱ (میلیون ریال)

کد دستگاه	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای			اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای			مجموع اعتبارات	
		قانون بودجه سال ۱۳۹۸	لایحه بودجه سال ۱۳۹۹	درصد رشد	قانون بودجه سال ۱۳۹۸	لایحه بودجه سال ۱۳۹۹	درصد رشد	قانون بودجه سال ۱۳۹۸	لایحه بودجه سال ۱۳۹۹
۱۰۱۰۲۴	معاونت امور زنان و خانواده	۲۱۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۱۹/۰۵	۱۰۰	۱۰۰	۰	۲۱۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰
۱۱۳۶۰۰	دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی - شورای فرهنگی اجتماعی زنان ^۲	۲۰,۰۰۰	۱۳,۰۸۲	-۳۴/۵۹	غیر قابل سنجش ^۳	غیر قابل سنجش	غیر قابل سنجش	۲۰,۰۰۰	۱۳,۰۸۲
	مجموع اعتبارات نهادهای سیاستگذار و برنامه‌ریز حوزه زنان و خانواده	۲۳۰,۰۰۰	۲۶۳,۰۸۲	۱۴/۳۸				۲۳۰,۰۰۰	۲۶۳,۰۸۲

۱. در این گزارش اعتبارات قانون بودجه سال ۱۳۹۸ با لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ مقایسه شده و از مقایسه اعتبارات مصوب ۱۳۹۸ با لایحه پرهیز شده است.
۲. با توجه به عدم وجود ردیف مستقل برای شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده ذکر اعتبارات این نهاد در لایحه ۱۳۹۹ و قانون ۱۳۹۸ از طریق جمع برنامه‌های آن در پیوست ۴ بودجه احصا شده است.
۳. با توجه به عدم ذکر اعتبار شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده به صورت مستقل و قرار گرفتن آن ذیل برنامه‌های دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی، احصای اعتبارات تملک دارایی شورای فرهنگی اجتماعی زنان غیرممکن است. بر این اساس خالی بودن بخش اعتبارات تملک دارایی این نهاد به معنای فقدان اعتبار تملک دارایی نیست، بلکه به معنای نامشخص بودن سهم شورای فرهنگی اجتماعی زنان از کل اعتبار تملک شورای عالی انقلاب فرهنگی است.

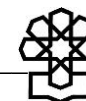

همان‌طور که جدول ۲ نشان می‌دهد مجموع اعتبارات نهادهای سیاستگذار و برنامه‌ریز در حوزه زنان و خانواده با ۱۴ درصد رشد از ۲۳۰ میلیارد ریال به ۲۶۳ میلیارد ریال افزایش یافته است. با این حال افزایش ۱۴ درصدی ذکر شده، ناشی از افزایش اعتبارات هزینه‌ای معاونت امور زنان و خانواده از ۲۱۰ میلیارد ریال به ۲۳۰ میلیارد ریال بوده و در مقابل اعتبار شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده با ۳۴ درصد کاهش مواجه شده است. جهت فهم مناسب‌تر چگونگی افزایش اعتبارات معاونت امور زنان و خانواده و کاهش اعتبارات شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده در ادامه، برنامه‌های هریک از این دو دستگاه به تفکیک بررسی خواهد شد:

(میلیون ریال)

جدول ۴. بررسی برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های معاونت امور زنان و خانواده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

هدف کمی			درصد رشد	مجموع اعتبار هزینه‌ای در لایحه بودجه ۱۳۹۹	مجموع اعتبار هزینه‌ای در قانون بودجه ۱۳۹۸	شرح دستگاه و برنامه و فعالیت	شماره دستگاه	شماره دستگاه اجرایی
بهای تمام شده	مقدار	سنجه عملکرد					برنامه	
			۱۹/۰۵	۲۵۰,۰۰۰	۲۱۰,۰۰۰	معاونت امور زنان و خانواده	۱۰۱۰۲۴	
۱۱۴۰	۵۰	طرح	۰/۰۰	۵۷,۰۰۰	۵۷,۰۰۰	برنامه ارزیابی تحقق سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌های مرتبط با وضعیت زنان و خانواده	۱۷۰۳۰۱۶۰۰۰	
۸۰	۱۰۰	جلسه	۰/۰۰	۸,۰۰۰	۸,۰۰۰	انجام فعالیت‌های دبیرخانه‌ای ستاد ملی زن و خانواده	۱۷۰۳۰۱۶۰۰۵	
۲۳۳/۳۳۳	۶۰	گزارش	۰/۰۰	۱۴,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	پایش نظارت و ارزیابی عملکرد وزارتخانه‌ها، دستگاه‌های اجرایی و نهادهای فعال	۱۷۰۳۰۱۶۰۰۶	
۷۰۰	۵۰	گزارش	۰/۰۰	۳۵,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	تدوین، احصا و سنجش شاخص‌های حوزه زنان و خانواده و ارائه گزارش‌های آن	۱۷۰۳۰۱۶۰۰۰۷	
۱۵۰۰۰	۵,۰۰۰	میزان مشارکت	۶۶/۶۷	۷۵,۰۰۰	۴۵,۰۰۰	برنامه ارتقای توانمندی‌ها و مشارکت‌های اجتماعی زنان	۱۷۰۳۰۱۷۰۰۰	
۲۲۲/۲۲۲	۹۰۰	نفر	۱۰۰/۰۰	۲۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	ارتقای مهارت‌های شغلی زنان	۱۷۰۳۰۱۷۰۰۱	
۲۰۰۰	۱	مراسم	۰/۰۰	۲,۰۰۰	۲,۰۰۰	برگزاری مراسم روز زن	۱۷۰۳۰۱۷۰۰۲	
۲۰	۵۰	نفر	۰/۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	تشویق زنان ایثارگر، هنرمند، محقق، نویسنده، کارآفرین و نخبه	۱۷۰۳۰۱۷۰۰۳	
۵۰۰	۱۰	سامانه	۰/۰۰	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	حمایت از بانک‌های اطلاعاتی در حوزه زنان و خانواده	۱۷۰۳۰۱۷۰۰۴	
۲۳۵	۲۰۰	تشکل	۷۴/۰۷	۴۷,۰۰۰	۲۷,۰۰۰	حمایت از تعاونی‌ها و تشکل‌های بانوان	۱۷۰۳۰۱۷۰۰۵	
۲۲۴/۱۳۸	۲۹۰	طرح	۱۸/۱۸	۶۵,۰۰۰	۵۵,۰۰۰	برنامه راهبری و حمایت از تحکیم خانواده	۱۷۰۳۰۶۱۰۰۰	
۶۲۵	۴۰	طرح	۰/۰۰	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	حمایت و نظارت بر اجرای طرح‌های ارتقای وضعیت بهداشت جسمی و روانی و وضعیت اجتماعی و فرهنگی اعضای خانواده	۱۷۰۳۰۶۱۰۰۲	

هدف کمی			درصد رشد	مجموع اعتبار هزینه‌ای در لایحه بودجه ۱۳۹۹	مجموع اعتبار هزینه‌ای در قانون بودجه ۱۳۹۸	شرح دستگاه و برنامه و فعالیت	شماره دستگاه	شماره دستگاه اجرایی
بهای تمام شده	مقدار	سنجه عملکرد					برنامه	
۱۸۶/۶۶۷	۱۵۰	طرح	۵۵/۵۶	۲۸,۰۰۰	۱۸,۰۰۰	حمایت از برنامه‌های آموزشی و طرح‌های فرهنگی	۱۷۰۳۰۶۱۰۰۳	
۱۲۰	۱۰۰	همایش	۰/۰۰	۱۲,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	برگزاری نشست‌ها و نمایشگاه‌ها و مراسم روز ملی خانواده	۱۷۰۳۰۶۱۰۰۴	
۳۳۱/۲۵۰	۱۶۰	پروژه عملیاتی شده	-	۵۳,۰۰۰		برنامه پژوهش‌های کاربردی در امور زنان و خانواده ^۱	۱۷۰۸۰۱۵۰۰۰	
۴۰۰	۵۰	شاخص	-۴/۷۶	۲۰,۰۰۰	۲۱,۰۰۰	گردآوری و تحلیل داده‌های آماری مرتبط با شاخص‌های عدالت جنسیتی ^۲	۱۷۰۸۰۱۵۰۰۲	
۴۲۰	۵۰	گزارش	۵/۰۰	۲۱,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	تولید، تأمین و تحلیل داده‌های آماری	۱۷۰۸۰۱۵۰۰۳	
۲۰۰	۶۰	طرح	۷۵/۰۰	۲۱,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	تحقیق مطالعه مشاوره و ترجمه درخصوص مسائل زنان	۱۷۰۸۰۱۵۰۰۴	

۱. برنامه پژوهش‌های کاربردی در امور زنان و خانواده در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ تنها يك زیرمجموعه یعنی برنامه «تحقیق مطالعه مشاوره و ترجمه درخصوص مسائل زنان» با اعتبار ۱۲۰۰۰ میلیون ریال را داشته است، در مقابل شرح فعالیت‌های «تولید، تأمین و تحلیل داده‌های آماری» و «گردآوری و تحلیل داده‌های آماری» زیرمجموعه «برنامه تنظیم و اجرای طرح‌های آماری» با اعتبار ۴۱۰۰۰ میلیون ریال بوده است که این برنامه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ حذف شده و شرح فعالیت‌های آن به برنامه پژوهش‌های کاربردی منتقل شده است. به همین علت و در راستای پرهیز از تفسیر نادرست از رشد اعتبار این برنامه، اعتبار آن در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ ذکر نشده است.
۲. عنوان این شرح فعالیت در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ گردآوری و تحلیل داده‌های آماری بوده و به موضوع عدالت جنسیتی در آن اشاره نشده بوده است.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود رشد ۱۹ درصدی اعتبارات هزینه‌ای معاونت امور زنان و خانواده ناشی از رشد اعتبار شرح فعالیت‌های «ارتقای مهارت‌های شغلی زنان» به میزان ۱۰۰ درصد، «تحقیق، مطالعه مشاوره و ترجمه در خصوص مسائل زنان» به میزان ۷۵ درصد، «حمایت از تعاونی‌ها و تشکل‌های زنان» با رشد ۷۴ درصد، «حمایت از برنامه‌های آموزشی و طرح‌های فرهنگی» به میزان ۵۵ درصد و در نهایت «تولید تأمین و تحلیل داده‌های آماری» به میزان ۵ درصد است. در مقابل اعتبار شرح فعالیت «گردآوری و تحلیل داده‌های آماری مرتبط با شاخص‌های عدالت جنسیتی» با ۴ درصد کاهش مواجه شده است.

از سویی دیگر در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، برای معاونت امور زنان و خانواده **در قالب سه شرح**

فعالیت مجزا اما به لحاظ محتوایی مشابه تحت عنوان «گردآوری و تحلیل داده‌های آماری» اعتباراتی پیش‌بینی شده است. کد برنامه‌های ۱۷۰۳۰۱۶۰۰۷ با شرح فعالیت «تدوین، احصا و سنجش شاخص‌های حوزه زنان و خانواده و ارائه گزارش‌های آن» با اعتبار ۳۵۰۰۰ میلیون ریال، ۱۷۰۸۰۱۵۰۰۲ با شرح فعالیت «گردآوری و تحلیل داده‌های آماری مرتبط با شاخص‌های عدالت جنسیتی» با اعتبار ۲۰۰۰۰ میلیون ریال و کد فعالیت ۱۷۰۸۰۱۵۰۰۳ با شرح فعالیت «تولید، تأمین و تحلیل داده‌های آماری» با اعتبار ۲۱۰۰۰ میلیون ریال **همگی ماهیت یکسانی داشته، اما در سه بخش مجزا اعتبار دریافت**

نموده‌اند. بر این اساس برای معاونت زنان و خانواده جهت تولید، گردآوری و تحلیل داده‌های آماری در مجموع ۷۶۰۰۰ میلیون ریال پیشنهاد داده شده است که رقم قابل توجهی است. اینکه چرا برای یک موضوع یکسان، سه شرح فعالیت مجزا تعریف شده و هر یک دقیقاً چه تفاوتی با دیگری دارد، محل ابهام است. این موضوع از آنجا حائز اهمیت است که در سال ۱۳۹۷ اطلس جامع زنان و خانواده به تفکیک حوزه‌های مرتبط با امور زنان و خانواده و همچنین به تفکیک مناطق شهری و روستایی و استانی جمع‌آوری و احصا شده است.^۱ علاوه بر این پیرو مصوبه شماره ۸۴۴۳۹/ت/۵۵۶۸۱ ه مورخ ۱۳۹۷/۶/۲۷ هیئت وزیران با موضوع شناسایی، رصد و پایش شاخص‌های عدالت جنسیتی و ابلاغیه مورخ ۱۳۹۷/۱۲/۲ هیئت وزیران با موضوع آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه، شاخص‌ها و زیرشاخص‌های عدالت جنسیتی نیز در دبیرخانه ستاد ملی زنان و خانواده مصوب شده و به دستگاه‌ها ابلاغ شده است.^۲

نگاهی به شرح فعالیت‌های ذیل برنامه «راهبری زنان و حمایت از تحکیم خانواده» نشان می‌دهد بین عناوین ذیل این برنامه و شرح فعالیت‌های آن و همچنین ارتباط آنها با جایگاه معاونت امور زنان و خانواده تناسب چندانی دیده نمی‌شود. «حمایت و نظارت بر اجرای طرح‌های ارتقای وضعیت بهداشت

۱. <https://www.irna.ir/news/82927846/>

۲. گزارش عملکرد برنامه ششم توسعه در سال ۱۳۹۷، جلد سوم، حوزه بخشی (۲) سازمان برنامه و بودجه، صفحه ۲۸۶-۲۸۷.

جسمی و روانی و وضعیت اجتماعی و فرهنگی اعضای خانواده»، «برگزاری نشست‌ها و نمایشگاه‌ها و مراسم روز ملی خانواده»، «حمایت از برنامه‌های آموزشی و طرح‌های فرهنگی» اگرچه مرتبط با موضوع «خانواده» است، اما ارتباطی با وظایف ذاتی معاونت امور زنان و خانواده که عبارت است از: نظارت، راهبری و سیاستگذاری اجرایی وجود ندارد؛ **چراکه عمده این برنامه‌ها ماهیت اجرایی و حمایتی دارند.** علاوه بر این ذیل این برنامه هیچ شرح فعالیتی در راستای تحکیم نهاد خانواده، بهبود وضعیت ازدواج و فرزندآوری در کشور و همچنین پیشگیری و کاهش طلاق ذکر نشده که قابل تأمل است. از سوی دیگر افزایش اعتبار ۱۰۰ درصدی شرح فعالیت «ارتقای موقعیت شغلی زنان» و ۷۴ درصدی «حمایت از تشکلهای و تعاونی‌های زنان» نشان می‌دهد که معاونت امور زنان و خانواده موضوع «ارتقا و بهبود مشارکت اقتصادی زنان» را در مقابل بهبود «شاخص‌های تحکیم نهاد خانواده» در اولویت قرار داده است.

نگاهی به عنوان برنامه‌ها و شرح اقدامات ذیل معاونت امور زنان و خانواده نشان می‌دهد اگرچه «کودکان» نیز یکی از مخاطبین مهم این دستگاه در فرایند سیاستگذاری و برنامه‌ریزی هستند، اما هیچ شرح فعالیتی به موضوع رصد، برنامه‌ریزی یا سیاستگذاری در حوزه کودکان ذیل معاونت اختصاص نیافته است.

علاوه بر معاونت امور زنان و خانواده به عنوان دستگاه سیاستگذار در حوزه زنان و خانواده، شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده نیز یکی از مهم‌ترین دستگاه‌هایی است که در حوزه سیاستگذاری فعالیت می‌نماید، این شورا از شوراهای اقماری شورای عالی انقلاب فرهنگی محسوب می‌گردد. تا پیش از قانون بودجه سال ۱۳۹۷ این شورا به عنوان یکی از ارکان زیرمجموعه شورای عالی انقلاب فرهنگی به صورت مستقل اعتبار دریافت می‌نمود، اما در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ تنها دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی اعتبار دریافت کرده و نامی از شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده به میان نیامده است. با این حال با توجه به عنوان برنامه‌های ذیل دبیرخانه شورا، می‌توان اعتبارات هزینه‌ای این نهاد را مشخص نمود. اگرچه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شورا را نمی‌توان تخمین زد. در ادامه مجموعه برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های مرتبط با شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده بررسی خواهد شد.

(میلیون ریال)

جدول ۵. بررسی برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

هزینه واحد	مقدار	هدف کمی		مجموع اعتبار هزینه‌ای در قانون بودجه سال ۱۳۹۸	مجموع اعتبار هزینه‌ای در لایحه بودجه ۱۳۹۹	درصد رشد	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	شماره دستگاه اجرایی شماره دستگاه برنامه
		سنجه عملکرد	پیشنهاد					
				۲۰۰۰۰	۱۳۰۸۲	-۳۴/۵۹	دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی (شورای فرهنگی اجتماعی زنان)	۱۱۳۶۰۰
۴۲۲	۳۱	پیشنهاد		۱۶،۰۰۰	۱۳،۰۸۲	-۱۸/۲۴	برنامه سیاستگذاری در امور زنان و تحکیم خانواده	۱۷۰۳۰۳۳۰۰۰
۴۲۲	۳۱	سند		۱۶،۰۰۰	۱۳،۰۸۲	-۱۸/۲۴	راهبری و ساماندهی فعالیت‌های فرهنگی اجتماعی زنان	۱۷۰۳۰۳۳۰۰۲
				۴،۰۰۰	؟	غیرقابل تخمین	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۱۷۰۸۰۰۱۰۰۰
				۴،۰۰۰	؟	غیرقابل تخمین	انجام پژوهش‌های کاربردی مرتبط با امور زنان و تحکیم خانواده	۱۷۰۸۰۰۱۰۶۳

همان‌طور که ملاحظه می‌شود بخشی از کاهش اعتبار شورای فرهنگی اجتماعی زنان برآمده از کاهش اعتبار برنامه سیاستگذاری در امور زنان و تحکیم خانواده به رشد منفی ۱۸ درصد است. از سوی دیگر به علت تغییر شکل برنامه «پژوهش‌های کاربردی» ذیل شورای عالی انقلاب فرهنگی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ به برنامه «پژوهش‌های کاربردی در حوزه سیاست‌های علمی و فرهنگی» و عدم ذکر شرح فعالیت انجام پژوهش‌های کاربردی مرتبط با امور زنان و تحکیم خانواده ذیل آن، نمی‌توان گفت چه میزان از کل اعتبار ۱۲۳۳۷۶ میلیون ریالی این موضوع به حوزه زنان و خانواده اختصاص یافته است. به عبارت دیگر اگرچه برنامه‌های پژوهش‌های کاربردی ذیل شورای عالی انقلاب فرهنگی وجود دارد و مسلماً بخشی از اعتبارات آن متعلق به شورای فرهنگی اجتماعی زنان است، اما میزان اعتبار اختصاص یافته از مجموع اعتبار این برنامه به شورای فرهنگی اجتماعی زنان شفاف نیست و این امر یکی دیگر از دلایل کاهش ۳۴ درصدی اعتبارات هزینه‌ای شورای فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده است.

مناسب‌تر بود دبیرخانه شورا با توجه به تفکیک شرح فعالیت‌های «تدوین سیاست‌ها و راهبردهای فرهنگی»، «تدوین سیاست‌ها و راهبردهای آموزشی» و «تدوین سیاست‌ها و راهبردهای علم و فناوری» ذیل برنامه «پژوهش‌های کاربردی در حوزه سیاست‌های علمی و فرهنگی» اعتبارات پیش‌بینی شده برای شورای فرهنگی اجتماعی زنان را از کل اعتبار برنامه پژوهش‌های کاربردی تفکیک می‌نمود.

۲. دستگاه‌های اجرایی اصلی حوزه زنان و خانواده

علاوه بر دستگاه‌های سیاستگذار و برنامه‌ریز در لایحه بودجه، دستگاه‌هایی نیز در حوزه زنان و خانواده حضور دارند که اگرچه مخاطب برنامه‌ها و فعالیت آنها تنها زنان و کودکان هستند و از این منظر دستگاه اصلی تلقی می‌شوند، اما حوزه فعالیت آنها عمدتاً فعالیت اجرایی به‌ویژه از نوع آموزشی است. با توجه به تفاوت مأموریت و نوع هزینه‌کرد اعتبارات، این دستگاه‌ها از دستگاه‌های سیاستگذار تفکیک شده‌اند. مجموعه این دستگاه‌ها به شرح زیر است:

- شورای سیاستگذاری علمیه خواهران (جامعه هدف: زنان محصل حوزوی): اگرچه شورای سیاستگذاری حوزه علمیه خواهران در ظاهر یک دستگاه سیاستگذار به‌نظر می‌رسد، اما نگاهی به برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های این دستگاه نشان می‌دهد نقطه تمرکز آن بر فعالیت‌های اجرایی از جمله برنامه «حمایت از آموزش‌های حوزه‌های علمیه خواهران»، «حمایت از فعالیت‌های فرهنگی حوزه علمیه خواهران» و «برنامه پژوهش‌های کاربردی حوزه علمیه خواهران» است. بدین ترتیب این دستگاه علی‌رغم اینکه واژه «سیاستگذاری» در عنوان آن قید شده، ذیل نهادهای اجرایی قرار گرفته است.^۱

- کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان (جامعه هدف: کودکان و نوجوانان)

- دانشگاه‌های ویژه زنان (خواهران): (جامعه هدف: خواهران دانشجو) مجموعه دانشگاه‌های مختص زنان موجود در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ عبارتند از: دانشگاه الزهرا (س)، دانشگاه فرزنانگان سمنان (ویژه خواهران)، مجتمع آموزش عالی فاطمیه نهایوند (ویژه دختران)، دانشکده فنی و مهندسی فناوری‌های نوین سبزواری حضرت زینب (ویژه خواهران)، دانشکده علوم انسانی حضرت معصومه (س)، دانشگاه کوثر (ویژه خواهران)، دانشکده علوم انسانی حضرت نرجس (س)، دانشگاه کاشان (پردیس خواهران).

۱. نکته قابل توجه آنکه در جدول ۷ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، شورای سیاستگذاری حوزه علمیه خواهران به‌عنوان یکی از ۴۷ دستگاه سیاستگذار شناسایی و ذکر شده است.

نگاهی به جدول ۶ نشان می‌دهد مجموع اعتبارات دستگاه‌های اجرایی حوزه زنان و خانواده با ۶ درصد رشد منفی از ۶۷۶۳ میلیارد ریال به ۶۳۵۲ میلیارد ریال کاهش یافته است. بخش عمده این کاهش اعتبار، مربوط به کاهش اعتبارات شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران معادل ۲۵ درصد رشد منفی است.

نکته قابل تأمل آنکه دانشگاه‌های مختص زنان همگی با رشد اعتبارات خود مواجه شده‌اند. بیشترین رشد اعتبارات در دانشگاه‌های ویژه زنان در دانشگاه کوثر با ۴۸ درصد رشد اعتبارات هزینه‌ای و سپس دانشگاه فرزانهگان سمنان با ۴۳ درصد رشد در اعتبارات هزینه‌ای بوده است.

از سوی دیگر در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ به واسطه تغییر نحوه دسته‌بندی دستگاه‌ها به دو بخش سیاستگذار و اجرایی (جدول ۷ و ۷-۱)، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان علی‌رغم اینکه به لحاظ ساختاری ذیل آموزش و پرورش تعریف می‌گردد در جدول ۷ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ ذیل وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قرار گرفته (با توجه به عنوان برنامه‌ها) که منطقی به نظر نمی‌رسد. اگرچه بخش عمده فعالیت‌های تعریف شده برای کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در قالب فرهنگی و مشابه فعالیت‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است با این حال توجه به این نکته ضروری است که نظارت بر فعالیت‌های کانون برعهده وزارت آموزش و پرورش است. قرار دادن برنامه و اعتبارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ذیل وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌عنوان دستگاه سیاستگذار منجر به افزایش تعارض بین دو دستگاه «وزارت آموزش و پرورش» و «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی» در نحوه اداره کانون خواهد شد.

نگاهی به جدول ۶ نشان می‌دهد اعتبارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان با ۸ درصد رشد مثبت همراه بوده است. البته این رشد مثبت، ناشی از افزایش اعتبارات هزینه‌ای کانون از ۱۸۹۰ میلیارد ریال و ۲۰۸۱ میلیارد ریال است. این افزایش اعتبار عمدتاً برآمده از افزایش اعتبارات برخی از برنامه‌ها چون «تولید فیلم کوتاه و بلند در حوزه کودکان و نوجوانان» است. علاوه بر این امسال برای اولین بار ذیل برنامه «تولید آثار متناسب تربیتی و پرورشی کودکان و نوجوانان» شرح فعالیت‌ها با عنوان «نظارت فرایندی بر طراحی، ساخت، واردات و توزیع اسباب‌بازی» تعریف شده است که اقدام مثبتی در راستای نظارت بر این موضوع مهم و تأثیرگذار در فرایند جامعه‌پذیری کودک تلقی می‌شود. رهبر معظم انقلاب اسلامی در تاریخ ۱۳۹۲/۹/۱۹ در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی به موضوع نقش اسباب‌بازی‌ها در فرایند تهاجم فرهنگی و لزوم نظارت بر اسباب‌بازی‌های خارجی و همچنین تولید اسباب‌بازی داخلی معنادار و تهیه پیوست فرهنگی در این راستا تأکید ورزیده‌اند.^۱ گفتنی است

۱. «بنابراین تهاجم فرهنگی یک حقیقتی است که وجود دارد؛ می‌خواهند بر روی ذهن ملت ما و بر روی رفتار ملت ما - جوان، نوجوان، حتی کودک - اثرگذاری کنند. این بازی‌های اینترنتی از جمله همین است؛ این اسباب‌بازی‌هایی که وارد کشور می‌شود از جمله همین است که من چقدر سر قضیه تولید اسباب‌بازی داخلی معنی‌دار و جذاب حرص خوردم با بعضی از مسئولین این

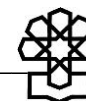
جهت ساماندهی اسباب‌بازی‌های کودکان در سال ۱۳۷۷ از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی شورایی تحت عنوان شورای نظارت بر اسباب‌بازی‌ها شکل گرفته که اگرچه متشکل از دستگاه‌های مختلفی از جمله نمایندگان دستگاه‌هایی چون وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت آموزش و پرورش، صنعت، معدن و تجارت و... است با وجود این براساس اساسنامه، دبیرخانه شورا در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان تشکیل شده است. بر این اساس اضافه شدن این شرح فعالیت ذیل اقدامات کانون مثبت ارزیابی می‌گردد.^۱

ج) اعتبارات پیش‌بینی شده براساس برنامه و شرح اقدام مرتبط با حوزه زنان و خانواده (اعتبارات پراکنده ذیل دستگاه‌های اجرایی)

همان‌طور که ذکر شد علاوه بر دستگاه‌هایی که به لحاظ عنوان و شرح فعالیت‌ها کاملاً در حوزه زنان و خانواده فعالیت می‌کنند، در لایحه بودجه سنواتی، دستگاه‌های دیگری نیز وجود دارند که اگرچه مخاطب تمامی برنامه‌ها و اعتبارات آنها، زنان، کودکان و خانواده نیست، اما بخشی از مخاطبان آنها را زنان، کودکان و خانواده تشکیل می‌دهد. به‌ویژه آنکه برخی از این دستگاه‌ها به لحاظ شرح وظایف سازمانی، اقدامات مشخصی را بایستی در حوزه زنان، خانواده و کودکان انجام دهند. از جمله مهم‌ترین این دستگاه‌ها می‌توان به کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی اشاره کرد. بر این اساس بخشی از اعتبارات پیش‌بینی شده برای این حوزه به صورت پراکنده و ذیل دستگاه‌های مختلف توزیع شده است. مجموعه این دستگاه‌ها در لایحه بودجه ۱۳۹۹، حدود ۱۳ دستگاه است. در ادامه این دستگاه‌ها به همراه اعتبارات پیش‌بینی شده برای آنها در حوزه زنان و خانواده و کودک به تفکیک قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه ۱۳۹۹ ذکر خواهد شد. جهت اطلاع از نوع برنامه و شرح فعالیت مرتبط به پیوست ۲ گزارش مراجعه کنید.

کار که این کار را دنبال نکنند؛ البته بحمدالله ظاهراً اینجا یک تصمیمی در این زمینه گرفته شد، حالا ان شاءالله همان تصمیم را هم دنبال کنید که اجرایی بشود. خوب، دوستان ما آمدند در یکی از دستگاه‌های فعال و مسئول، عروسک‌های خوبی درست کردند؛ خوب هم بود؛ اول هم حساسیت طرف مقابل را - یعنی مخالفین را، خارجی‌ها را - برانگیخت که اینها آمدند در مقابل باری و مانند اینها، این [عروسک‌ها] را درست کردند؛ ولی نگرفت. من به اینها گفتم که اشکال کار شما این است که شما آمدید به فلان نام، یک پسری را، یک دختری را آوردید در بازار، این عروسک شما را بچه ما اصلاً نمی‌شناسد - ببینید، پیوست فرهنگی که می‌گوییم اینها است - خوب، یک عروسک است فقط، در حالی که مرد عنکبوتی را بچه ما می‌شناسد، بتمن را بچه ما می‌شناسد. ده بیست فیلم درست کرده‌اند، این فیلم را آنجا دیده، بعد که می‌بیند همان عروسکی که در فیلم داشت کار می‌کرد، در مغازه هست، به پدر و مادرش می‌گوید این را برای من بخرید؛ عروسک را می‌شناسد؛ این پیوست فرهنگی [است]. شما بایستی این عروسک را که ساختید، در کنار ساخت عروسک، ده بیست فیلم کودک درست می‌کردید برای اینکه این عروسک معرفی بشود پیش بچه‌ها؛ بعد که معرفی شد، آن وقت خودشان می‌خرند، [ولی] وقتی معرفی نشد، بازار ندارد و ورشکست می‌شود؛ و ورشکست شد. یعنی یک چنین دقت‌هایی را بایست کرد. به‌رحال این تهاجم فرهنگی به این شکل یک واقعیتی است». بیانات مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۳۹۲/۹/۱۹ در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی.

۱. جهت اطلاع بیشتر از برنامه‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به پیوست گزارش مراجعه شود.

جدول ۷. مجموع اعتبارات پیش‌بینی شده برای حوزه زنان و خانواده براساس برنامه و شرح فعالیت مرتبط در لایحه ۱۳۹۹ (اعتبارات پراکنده)

(میلیون ریال)

عنوان دستگاه	مجموع اعتبارات حوزه زنان و خانواده براساس برنامه و شرح فعالیت مرتبط در قانون بودجه سال ۱۳۹۸	مجموع اعتبارات پیش‌بینی شده برای حوزه زنان و خانواده براساس برنامه و شرح فعالیت مرتبط در لایحه بودجه ۱۳۹۹	درصد رشد
سازمان بهزیستی کل کشور	۸,۵۱۹,۱۶۴	۸,۵۴۵,۱۸۹	۰/۳۱
کمیته امداد امام (ره)	۱۶,۵۰۴,۷۰۸	۲۰,۷۲۶,۹۳۳	۲۵/۵۸
وزارت ورزش و جوانان	۶۰۶,۲۴۲	۳,۶۲۲,۱۱۶*	۴۹۷/۴۷
مؤسسه آموزش و ترویج جهاد کشاورزی	۵۹,۰۰۰	۶۵,۰۳۴	۱۰/۲۳
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۷۵,۰۰۰	۷۵,۰۰۰	۰/۰۰
وزارت کشور	۳۶,۰۰۰	۲۵,۷۵۰	-۲۸/۴۷
سازمان بیمه سلامت	۱,۱۱۱,۹۷۴	۱,۲۱۲,۰۵۱	۹/۰۰
صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر	۱۳۱,۴۰۰	۱۲۴,۸۳۰	-۵/۰۰
وزارت دادگستری	۲۷,۸۵۲	۳۹,۶۰۷	۴۲/۲۱
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - امور علمی، فرهنگی و آموزشی	۱۶,۰۰۰	۸,۰۰۰	-۵۰/۰۰
نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها	۱۲۷,۰۰۰	۱۲۳,۱۹۰	-۳/۰۰
ستاد مبارزه با مواد مخدر	۲۴۷,۰۰۰	۲۴۲,۷۷۵	-۱/۷۱
وزارت آموزش و پرورش - فعالیت‌های پرورشی و امور تربیتی دانش‌آموزان	۰	۲۱,۷۰۰	۱۰۰
کمک به اجرای سیاست‌های جمعیتی کشور	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۱۸,۰۰۰	۹/۰۰
جمع اعتبارات	۲۹,۴۶۱,۳۴۰	۳۷,۰۱۲,۱۷۵	۲۵/۶۳

توضیح: سهم ورزش بانوان از این رقم مشخص نیست، زیرا در برنامه‌های مربوط به گسترش ورزش بانوان و گسترش ورزش همگانی تغییراتی اعمال شده است.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود بخش اعظمی از اعتبارات پیشنهاد داده شده برای حوزه زنان و خانواده ذیل برنامه‌ها و شرح فعالیت دستگاه‌های متعددی چون سازمان بهزیستی، کمیته امداد امام خمینی (ره)، مؤسسه آموزش عالی علمی، کاربردی جهاد کشاورزی، ستاد مبارزه با مواد مخدر، وزارت کشور، وزارت دادگستری، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت ورزش جوانان و... ذکر شده که نشان از فرابخشی بودن این حوزه دارد.

- در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ شرح فعالیت‌های دستگاه‌های اجرایی با تغییرات قابل ملاحظه‌ای همراه بوده و برخی از شرح فعالیت‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده چون «راهبری برنامه‌های خودمراقبتی جسمی و روحی ویژه زنان کارگر در محیط کار» و «راهبری و حمایت از مهدهای کودک کارگری در بنگاه‌های اقتصادی» ذیل وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی، «حمایت از اجرای توسعه سینمایی کودک و نوجوان» ذیل وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، «فعالیت‌های تقریبی برای بانوان جهان اسلام» ذیل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، «سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مشارکت زنان در آموزش و پرورش» ذیل وزارت آموزش و پرورش - سازمان مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی، «انجام پروژه‌های سلامت زنان» ذیل فرهنگستان علوم پزشکی ایران حذف شده‌اند.

نکات زیر در بررسی اعتبارات پراکنده در دستگاه‌های اجرایی حوزه زنان و خانواده قابل توجه است:
- همان‌طور که ملاحظه می‌شود اعتبارات وزارت ورزش و جوانان در حوزه زنان و خانواده با تغییر چشمگیری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در مقایسه با سال گذشته همراه بوده است. علت این مسئله در تغییر برخی از عناوین برنامه‌های این وزارتخانه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ می‌باشد. نگاهی به لایحه سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد، برنامه «گسترش ورزش همگانی» و برنامه «گسترش ورزش بانوان» از ذیل برنامه‌های این وزارتخانه حذف شده و در مقابل ذیل برنامه «رشد و گسترش ورزش همگانی» شرح فعالیت با عنوان «کمک به فدراسیون‌ها و هیئت‌های ورزشی (به‌منظور فعالیت‌های ورزش همگانی و بانوان)» تعریف شده است. به عبارت دیگر علت رشد اعتبار این شرح فعالیت در کنار هم قرار گرفتن اعتبارات ورزش همگانی و بانوان می‌باشد و بر این اساس سهم ورزش بانوان از مجموع اعتبار یادشده مشخص نیست.

- کاهش ۲۸ درصدی اعتبار وزارت کشور ناشی از حذف شرح فعالیت «ساماندهی مشارکت‌های اجتماعی زنان» در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ می‌باشد. برای این شرح فعالیت در سال گذشته اعتباری معادل ۱۱۰۰۰ میلیون ریال در نظر گرفته شده بود. علت حذف این شرح فعالیت از زیرمجموعه وزارت کشور مشخص نمی‌باشد.

- اعتبار نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها در موضوع «اجرای طرح ملی ازدواج دانشجویی» نیز از ۱۲۷۰۰۰ میلیون ریال به ۱۲۳۹۰۰ میلیون ریال کاهش یافته که قابل تأمل است.

- ذیل وزارت آموزش و پرورش - فعالیت‌های پرورشی و امور تربیتی دانش‌آموزان - برنامه جدیدی تحت عنوان «برنامه پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان»^۱ و شرح فعالیت «پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان» تعریف شده و اعتباری معادل ۲۱۷۰۰ میلیون ریال نیز برای آن در نظر گرفته شده است که با توجه به گسترش آسیب اجتماعی در بین دانش‌آموزان و پایین آمدن سن ابتلا به آسیب‌های اجتماعی اقدام مثبتی ارزیابی می‌شود.

- در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر مکلف شده ۳۱۱۰۰ زن خانه‌دار متأهل را با سهم پایه چهارصد هزار تومان برای هر زن تحت پوشش بیمه اجتماعی قرار دهد. مجموع اعتبار پیش‌بینی شده برای این موضوع ۱۲۴۸۳۰ میلیون ریال است که در مقایسه با سال گذشته ۵ درصد کاهش یافته است. کاهش ۵ درصدی اعتبار این برنامه به معنای کاهش میزان حمایت دولت از زنان خانه‌دار متأهل بوده و از نکات منفی لایحه تلقی می‌گردد. به‌ویژه آنکه براساس بند «ب» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است در راستای سیاست‌های تحکیم خانواده ظرف ۶ ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون بررسی و طرح لازم برای ایجاد بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار حداقل دارای سه فرزند را فراهم و جهت تصمیم‌گیری قانونی ارائه نماید. علاوه بر این با توجه به نص بند «ب» ماده (۱۰۳) قانون برنامه ششم توسعه به نظر می‌رسد اعتبارات بیمه اجتماعی زنان خانه‌دار متأهل بایستی ذیل اعتبارات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی دیده شود نه صندوق اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر.

- اعتبار موضوع «کمک به اجرای سیاست‌های جمعیتی در کشور» با رشد ۹ درصدی از ۲۰۰۰۰۰۰ میلیون ریال به ۲۱۸۰۰۰۰ میلیون ریال افزایش یافته است. ذیل این شرح فعالیت، تدوین ۲۰۰ هزار بسته با موضوع «تدوین و اجرای سیاست‌های جمعیتی کشور» هر یک به مبلغ ۱۰ میلیون ریال مدنظر قرار گرفته است. اینکه ۲۰۰ بسته شامل چه مواردی است، مبهم است.

د) اعتبارات ردیف متفرقه در حوزه زنان و خانواده

علاوه بر اعتبارات یادشده ذیل ردیف‌های متفرقه نیز موضوعاتی وجود دارد که در ارتباط با حوزه زنان و خانواده است. از جمله این موارد می‌توان به عناوین زیر اشاره کرد:

۱. شرح فعالیت‌های «نظام مراقبت‌های اجتماعی دانش‌آموزان»، «ارائه خدمات توانمندسازی به دانش‌آموزان در معرض خطر» نیز از دیگر شرح فعالیت‌های ذیل این برنامه است.

(میلیون ریال)

جدول ۸. اعتبارات مرتبط با حوزه زنان و خانواده در جدول ردیف‌های متفرقه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

مجموع اعتبارات			اعتبارات تملک دارایی			اعتبارات هزینه‌ای			عنوان	شماره طبقه‌بندی
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۹	قانون بودجه ۱۳۹۸	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۹	قانون بودجه ۱۳۹۸	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۹	قانون بودجه ۱۳۹۸		
۲/۳۳	۴,۴۰۰,۰۰۰	۴,۳۰۰,۰۰۰	۱۰	۲,۲۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	-۴/۳۵	۲,۲۰۰,۰۰۰	۲,۳۰۰,۰۰۰	تهیه و اجرای طرح جامع کنترل، کاهش آسیب‌های اجتماعی موضوع ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه	۵۵۰۰۰۰-۱۶
۰	۱۳۵,۰۰۰	۱۳۵,۰۰۰	۰	۰	۰	۰/۰۰	۱۳۵,۰۰۰	۱۳۵,۰۰۰	اعتبارات طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار موضوع ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه	۵۵۰۰۰۰-۲۴
۰	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰/۰۰	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	تقویت نهاد خانواده و جایگاه بانوان در آن موضوع اجرای ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه	۵۵۰۰۰۰-۴۶
۲	۴,۵۶۵,۰۰۰	۴,۴۶۵,۰۰۰	۱۰	۲,۲۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	-۴/۰۶	۲,۳۶۵,۰۰۰	۲,۴۶۵,۰۰۰	جمع ردیف‌های متفرقه مرتبط با حوزه زنان و خانواده	

همان‌طور که ملاحظه می‌شود در مجموع در ذیل ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، ۴۵۶۵ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است که در مقایسه با سال گذشته ۲ درصد افزایش اعتبار داشته است. تنها تغییر صورت گرفته در اعتبارات ذکر شده در مقایسه با سال گذشته موضوع «تهیه و اجرای طرح کنترل کاهش آسیب‌های اجتماعی» است که با ۴ درصد کاهش اعتبارات هزینه‌ای مواجه شده است و در مقابل اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای آن، ۱۰ درصد افزایش یافته است.

توجه به این نکته ضروری است که با توجه به ذکر این سه موضوع در جداول متفرقه، دستگاه‌های دریافت‌کننده این اعتبارات مشخص نشده است، امری که امکان نظارت و پیگیری نحوه هزینه‌کرد اعتبارات را دشوار می‌سازد. این در حالی است که در قانون برنامه ششم توسعه، دستگاه اجرایی هر یک از تکالیف یادشده به صورت مشخص ذکر شده است:

- براساس ماده (۸۰) برنامه ششم توسعه دولت مکلف است طبق قوانین مربوطه و مصوبات شورای اجتماعی به منظور پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی، نسبت به تهیه طرح جامع کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی با اولویت اعتیاد، طلاق، حاشیه‌نشینی، کودکان کار و مفسد اخلاقی مشتمل بر محورهای ذیل اقدام کند به گونه‌ای که آسیب‌های اجتماعی در انتهای برنامه به بیست و پنج درصد (۲۵٪) میزان کنونی کاهش یابد. بر این اساس در خصوص طرح جامع کنترل، کاهش آسیب‌های اجتماعی، سازمان امور اجتماعی ذیل وزارت کشور مسئول است.

- در ماده (۸۰) برنامه ششم توسعه و بند «ت» در خصوص طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار این‌گونه قید شده: «تهیه و اجرای کامل طرح جامع توانمندسازی زنان سرپرست خانوار طبق قوانین و مصوبات شورای اجتماعی تا پایان اجرای قانون برنامه توسط ریاست جمهوری (معاونت امور زنان) با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سایر نهادهای ذی‌ربط و تأیید برنامه مذکور در هیئت وزیران و تصویب در مجلس شورای اسلامی و نظارت بر اجرایی شدن آن» بدین ترتیب معاونت امور زنان خانواده در راستای تهیه و پیگیری روند اجرایی این طرح مسئول است و بایستی اعتبارات این موضوع، ذیل آن تعریف شود.^۱

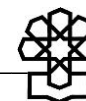
- براساس ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه «کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند به منظور تحقق اهداف مندرج در اصول دهم (۱۰)، بیستم (۲۰) و بیست و یکم (۲۱) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله و سیاست‌های کلی برنامه ششم و سیاست‌های کلی خانواده مبنی بر «تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و استیفای حقوق شرعی و قانونی زنان در همه عرصه‌ها

۱. طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار در ۸ ماده و ۴ تبصره در تاریخ ۱۳۹۶/۸/۲۲ به تصویب شورای هماهنگی کارگروه ملی طرح جامع توانمندسازی زنان سرپرست خانوار رسیده است. علاوه بر این هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۲/۲۹ به پیشنهاد شماره ۲۸۷۹۵ مورخ ۱۳۹۷/۲/۸ معاونت رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب کرده است که معاونت امور زنان و خانواده بایستی شاخص‌های این حوزه را با همکاری دستگاه‌های اجرایی تهیه و ابلاغ نماید. هرچند این طرح براساس نص بند «ت» ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد که چنین امری رخ نداده است.

و توجه ویژه به نقش سازنده آنان» و نیز به منظور بهره‌مندی جامعه از سرمایه انسانی زنان در فرایند توسعه پایدار و متوازن، با سازماندهی و تقویت جایگاه سازمانی امور زنان و خانواده در دستگاه، نسبت به اعمال رویکرد عدالت جنسیتی بر مبنای اصول اسلامی در سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌های خود و ارزیابی آثار و تصمیمات بر اساس شاخص‌های ابلاغی ستاد ملی زن و خانواده شورای عالی انقلاب فرهنگی اقدام نمایند.

تبصره «۱» - ریاست جمهوری (معاونت امور زنان و خانواده) موظف است ضمن ارزیابی و تطبیق سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌های دستگاه‌ها و رصد مستمر ارتقای شاخص‌های وضعیت زنان و خانواده، گزارش آن را به‌طور سالیانه به مجلس شورای اسلامی و هیئت وزیران ارائه نماید. بر این اساس پیگیری ماده (۱۰۱) نیز بر عهده معاونت امور زنان گذاشته شده است.

بر این اساس مناسب‌تر بود جهت شفاف‌تر شدن جداول متفرقه، اعتبارات موضوعات یادشده نیز به زیرمجموعه برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های هر یک از دستگاه‌های اجرایی در جدول ۱ پیوست ۴ یعنی مصارف دستگاه‌های اجرایی ملی بر حسب برنامه و فعالیت منتقل شود. بر این اساس پیشنهاد داده می‌شود جدول متفرقه به شرح زیر اصلاح گردد:

جدول ۹. پیشنهاد اصلاح ردیف‌های متفرقه و انتقال موضوعات آن به زیرمجموعه برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی مرتبط در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

(میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	مجموع اعتبارات در لایحه ۱۳۹۹	دستگاه‌های مرتبط	ذیل برنامه دستگاه	شرح فعالیت پیشنهادی
۵۵۰۰۰۰-۱۶	تهیه و اجرای طرح جامع کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی موضوع ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه	۴,۵۰۰,۰۰۰	وزارت کشور	برنامه رصد و کنترل آسیب‌های اجتماعی (۱۰۰۲۰۱۸۰۰۰)	تهیه و نظارت بر طرح جامع کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی (موضوع ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه)
۵۵۰۰۰۰-۲۴	اعتبارات طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار موضوع ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه	۱۳۵,۰۰۰	معاونت امور زنان و خانواده	برنامه راهبری و حمایت از تحکیم خانواده (۱۷۰۳۰۱۶۰۰۰)	تهیه و نظارت بر طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار (موضوع ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه)
۵۵۰۰۰۰-۴۶	تقویت نهاد خانواده و جایگاه بانوان در آن موضوع اجرای ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه	۳۰,۰۰۰	معاونت امور زنان و خانواده	برنامه ارزیابی تحقق سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌های مرتبط با وضعیت زنان و خانواده (۱۷۰۳۰۱۶۰۰۰)	تهیه و ارزیابی شاخص‌های عدالت جنسیتی (موضوع اجرای ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه)

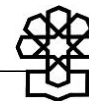
از سوی دیگر نگاهی به برخی موضوعات ذکر شده در ردیف‌های متفرقه نشان می‌دهد این موضوعات در ذیل دستگاه‌های اجرایی در حال پیگیری است و ذکر مجدد آنها در این بخش منجر به موازی کاری شده و چندان منطقی به نظر نمی‌رسد. به عبارت دیگر در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ اعتباراتی برای موضوعات و اقدام / فعالیت‌های مشابه در جداول متفاوت وجود دارد که به معنای موازی کاری در هزینه‌کرد اعتبارات و هدررفت و اتلاف منابع مالی کشور است.

به عنوان مثال وزارت کشور ذیل برنامه «رصد و کنترل آسیب‌های اجتماعی» با کد برنامه ۱۰۰۲۰۱۸۰۰۰ در مجموع ۱۰۳ میلیارد ریال دریافت می‌کند. شرح فعالیت‌های ذیل این برنامه نشان می‌دهد اعتبار یادشده برای موضوعاتی چون «ساماندهی آسیب‌دیدگان اجتماعی و متکدیان»، «کنترل و کاهش اعتیاد»، «کنترل و کاهش مفاسد اخلاقی»، «راهبری کاهش آسیب‌های اجتماعی در مناطق بحرانی و حاشیه شهرها»، «کنترل و کاهش طلاق» پیش‌بینی شده است یعنی همان موضوعاتی که در طرح جامع «کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی» ردیف ۱۶-۵۵۰۰۰۰-۹ نیز در دست پیگیری است.

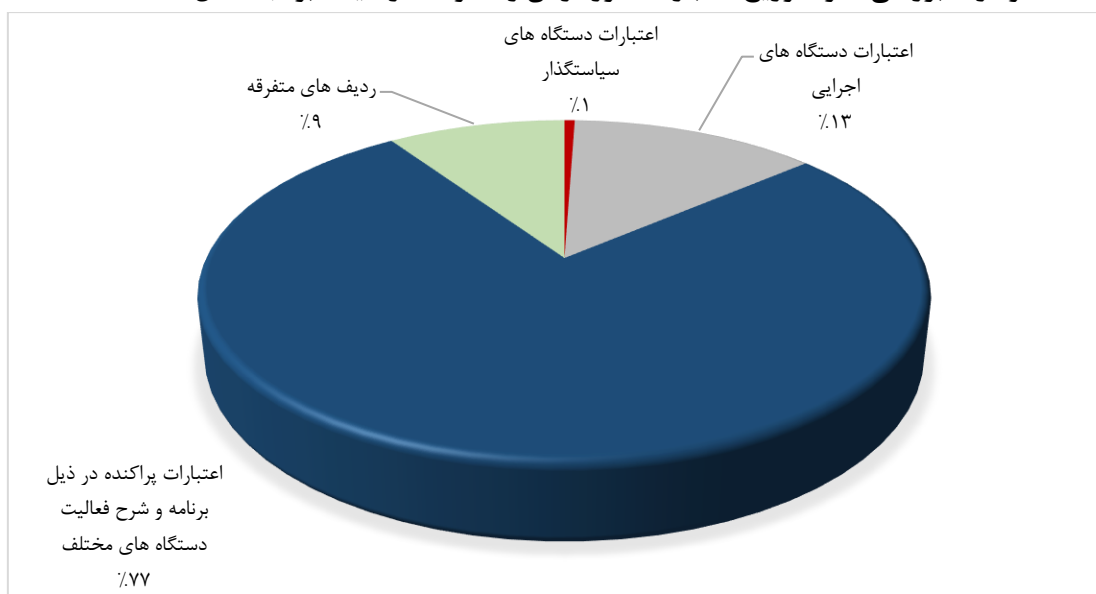
علاوه بر این معاونت امور زنان و خانواده نیز در ذیل ردیف‌های بودجه‌ای خود با عنوان «گردآوری و تحلیل داده‌های آماری مرتبط با شاخص‌های عدالت جنسیتی» ۲۰۰۰۰۰ میلیون ریال اعتبار دریافت خواهد کرد که به نوعی تکرار موضوع «تقویت نهاد خانواده و جایگاه بانوان در آن موضوع اجرای ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه» در ردیف ۴۶-۵۵۰۰۰۰ است. اینکه چرا این اعتبارات به صورت پراکنده در جدول ۹ ماده‌واحد (ردیف‌های متفرقه) و پیوست ۴ مشترکاً ذکر شده محل ابهام است. به ویژه آنکه نتیجه این اعتبارات پراکنده کاهش امکان نظارت بر نحوه هزینه‌کرد اعتبارات نیز خواهد بود.

بررسی نحوه توزیع اعتبارات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در حوزه زنان و خانواده

با توجه به اینکه اعتبارات حوزه زنان و خانواده توزیعی پراکنده در بودجه‌های سنواتی دارد، در ادامه تلاش شده تا نحوه توزیع این اعتبار بررسی شود:

نمودار ۱. بررسی نحوه توزیع اعتبارات حوزه زنان و خانواده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

همان طور که نمودار ۱ نشان می دهد از مجموع اعتبارات حوزه زنان و خانواده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ (به استثنای تبصره های ماده واحده)، حدود یک درصد اعتبارات به دستگاه های ستادی و سیاستگذار این حوزه اختصاص یافته است. ۱۳ درصد اعتبارات به سه دستگاه اجرایی اصلی (کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، شورای سیاستگذاری حوزه علمیه خاوران و دانشگاه های ویژه زنان)، ۹ درصد ذیل ردیف های متفرقه و ۷۷ درصد اعتبارات به صورت پراکنده در دستگاه های اجرایی مختلف توزیع شده است.

همان طور که ملاحظه می شود دستگاه های سیاستگذار و راهبردی در حوزه زنان و خانواده کمترین حجم اعتبار را دریافت می کنند؛ اگرچه با توجه به جایگاه ستادی این دستگاه ها و ضرورت عدم ورود آنها به فعالیت اجرایی، حجم کمتر این اعتبارات در مقایسه با سایر بخش ها منطقی است. با وجود این با توجه به منفک بودن عملکرد دستگاه ها از یکدیگر و فقدان ارتباط سیستمی بین دستگاه های اجرایی و سیاستگذار، هزینه کرد ۷۷ درصد اعتبارات بدون ایفای نقش راهبردی توسط دستگاه های سیاستگذار و برنامه ریز صورت می گیرد. از سوی دیگر اعتبار معاونت امور زنان و خانواده به عنوان مهم ترین دستگاه راهبردی در این حوزه، برای موضوع «پایش، نظارت و ارزیابی عملکرد وزارتخانه ها، دستگاه های اجرایی و نهادهای فعال» تنها ۱۴۰۰۰ میلیون ریال است که با توجه به تنوع فعالیت ها و دستگاه ها به نظر نمی رسد بتواند چندان مؤثر باشد.

جمع‌بندی

در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ فارغ از افزایش یا کاهش اعتبارات دستگاه‌ها یا برنامه‌های ذیل آنها سه پیشنهاد قابل طرح است:

۱. الحاق وام قرض‌الحسنه تولد فرزند به ذیل مصارف منابع قرض‌الحسنه به شرط ثابت ماندن وام قرض‌الحسنه ازدواج

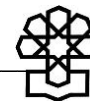
با هدف تحقق سیاست کلی نظام در موضوع جمعیت، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری کشور را ملزم کند به اندازه سهم خود از مجموع کلیه منابع پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه نظام بانکی، در پرداخت «تسهیلات قرض‌الحسنه تولد فرزند» اقدام نمایند. مبلغ این تسهیلات برای کلیه متولدين سال ۱۳۹۹، صد میلیون (۱۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال با دوره بازپرداخت سه‌ساله خواهد بود.

۲. اضافه شدن بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست به ذیل منابع جدول تبصره «۱۴»، بند «۲۵»

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ ذیل بند «۲۵» مصارف هدفمندی یارانه‌ها به موضوع «کاهش فقر خانوارهای تحت حمایت کمیته امداد امام (ره) و سازمان بهزیستی» موضوعاتی چون «اجرای قانون حمایت از معلولین»، «اجرای ماده (۶) قانون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت» و «اجرای تبصره ذیل ماده (۳۸) قانون جامع خدمات‌رسانی ایثارگران» اضافه شده و در مقابل موضوع «بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست» حذف شده است. علاوه بر این سهم هریک از موضوعات ذکر شده ذیل این بند نیز مشخص نشده است. این در حالی است که با توجه به افزایش نرخ تورم در کشور و آسیب‌پذیری زنان سرپرست خانوار از این مسئله الزام دولت به اجرای بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست ضروری بوده و تا حدودی از چالش‌های پیش روی این خانواده‌ها به‌ویژه نگرانی از تأمین آینده و فقر اقتصادی بکاهد.

۳. اضافه نمودن قید «با رعایت سیاست‌های کلی جمعیت» به انتهای این بند «۲۴» تبصره «۱۴» ماده واحده

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، ذیل تبصره «۱۴» - بند «۲۴» - در مجموع ۳۱۰۰۰۰ میلیارد ریال برای اجرای طرح معیشتی خانوار از محل منابع حاصل از هدفمندی یارانه‌ها در نظر گرفته شده است. نگاهی به جزئیات طرح معیشتی خانوار نشان می‌دهد اگرچه این طرح جهت کاهش فشار اقتصادی حاصل از

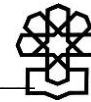
افزایش بنزین بر خانوارها تهیه شده با این حال احصای سهم هر فرد عضو خانوار از کل مبلغ ذکر شده توسط دولت (به تناسب بُعد خانوار)، نشان می‌دهد در این طرح با افزایش تعداد افراد خانوار، سهم هر عضو کاهش می‌یابد. در حقیقت می‌توان گفت، این طرح احیاکننده سیاست‌های تحدید موالید در کشور بوده و در مغایرت با سیاست‌های کلی جمعیت ابلاغی مقام معظم رهبری در سال ۱۳۹۳ می‌باشد. بر این اساس پیشنهاد می‌شود مجلس شورای اسلامی با اضافه نمودن قید «با رعایت سیاست‌های کلی جمعیت» به انتهای این بند، دولت را مکلف به بازنگری در نحوه تخصیص اعتبارات بند «۲۴» تبصره «۱۴» نماید تا اجرای طرح مذکور در راستای تحقق سیاست‌های کلی جمعیت باشد.

پیوست‌ها

پیوست ۱. اعتبارات قانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

جدول اعتبارات قانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ (میلیون ریال)

شماره دستگاه برنامه	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	مجموع اعتبار در قانون بودجه سال ۱۳۹۸	مجموع اعتبار در لایحه بودجه ۱۳۹۹	درصد رشد	هدف کمی		
					سنجه عملکرد	مقدار	هزینه واحد
۱	شرکت سهامی قانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۱,۸۱۹,۸۰۰	۱,۹۶۸,۸۱۰	۸/۱۹			
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۰	برنامه تولید آثار متناسب تربیتی و پرورشی کودکان و نوجوانان	۴۰۳,۰۰۰	۶۳۰,۶۰۰	۵۶/۴۸	اثر	۳۴۵	۱۸۲۷
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۱	طراحی نمونه‌سازی و بازتولید وسایل سرگرم‌کننده برای کودکان و نوجوانان	۷,۰۰۰	۳,۵۰۰	-۵۰/۰۰	محصول	۱۰۰۰۰	۰/۳۵۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۲	کتاب تجدید چاپی کودک و نوجوان	۱۸۰,۰۰۰	۲۱۲,۵۰۰	۱۸/۰۶	نسخه	۸۵۰۰۰۰	۰/۲۵۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۳	تولید محتوا در حوزه کودک و نوجوان برای قانون مجازی	۸۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	-۲۵/۰۰	اثر - محتوا	۶۰۰	۱۰۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۴	تولید وسایل سرگرمی برای کودکان و نوجوانان	۱۱,۰۰۰	۵,۵۰۰	-۵۰/۰۰	محصول	۱۰۰۰۰	۰/۵۵۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۵	کتاب چاپ اول کودک و نوجوان	۱۲۵,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۲۰/۰۰	نسخه	۵۰۰۰۰۰	۰/۳۰۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۶	نظارت فرایندی بر طراحی ساخت واردات و توزیع اسباب‌بازی	۰	۱۲,۰۰۰	۱۰۰/۰۰	اسباب‌بازی	۳۰۰۰	۴
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۷	تولید و اجرای تئاتر مدرسه‌ای و سیار برای کودکان و نوجوانان	۴,۰۰۰	۴,۰۰۰		اجرا	۵۰۰	۸
۱۷۰۳۰۰۹۰۱۲	تولید و اجرای تئاتر صحنه‌ای برای کودکان و نوجوانان	۲۷,۰۰۰	۲۷,۰۰۰		اجرا	۵۴۰	۵۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۱۳	فیلم کوتاه کودک و نوجوان	۱۴,۴۰۰	۲۰,۴۰۰	۴۱/۶۷	دقیقه	۱۷۰	۱۲۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۱۴	تولید نشر و اجرای سرود و موسیقی کودک و نوجوان	۱۲۰۰	۷۰۰	-۴۱/۶۷	عنوان	۴	۱۷۵
۱۷۰۳۰۰۹۰۱۵	فیلم بلند برای کودک و نوجوان	۴۵,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۳۳/۳۳	دقیقه	۲۴۰	۲۵۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۱۶	تولید انیمیشن برای کودکان و نوجوانان	۲۴,۰۰۰	۷۵,۰۰۰	۲۱۲/۵۰	دقیقه	۳۰۰	۲۵۰
۱۷۰۳۰۲۹۰۰۰	برنامه رشد و پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۱,۴۱۶,۸۰۰	۱,۳۳۸,۲۱۰	-۵/۵۵	کودک - نوجوان	۱۷۸۴۲۸	۷/۵۰۰
۱۷۰۳۰۲۹۰۱۲	انجام فعالیت‌های ادبی در مراکز قانون برای کودکان و نوجوانان	۱۲۵,۴۰۰	۱۳۳,۰۰۰	۶/۰۶	نفر - دفعه	۷۰۰۰۰۰	۰/۱۹۰

هدف کمی			درصد رشد	مجموع اعتبار در لایحه بودجه ۱۳۹۹	مجموع اعتبار در قانون بودجه سال ۱۳۹۸	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	شماره دستگاه برنامه
هزینه واحد	مقدار	سنجه عملکرد					
۰/۲۶۰	۲۴۶۶۰۰۰	نفر - دفعه	۵/۵۴	۶۴۱،۱۶۰	۶۰۷،۵۰۰	انجام فعالیت‌های فرهنگی در مراکز کانون برای کودکان و نوجوانان	۱۷۰۳۰۲۹۰۱۰
۰/۲۷۵	۱۱۵۰۰۰۰	نفر - دفعه	۴/۵۵	۳۱۶،۲۵۰	۳۰۲،۵۰۰	انجام فعالیت‌های هنری برای کودکان و نوجوانان	۱۷۰۳۰۲۹۰۱۱
۳۳۰۰	۹	جشنواره	-۱۷/۵۰	۲۹،۷۰۰	۳۶،۰۰۰	برگزاری جشنواره‌های ملی و بین‌المللی	۱۷۰۳۰۲۹۰۰۴
۲۹۰	۳۱	جشنواره	۱۰۰	۸،۹۹۰	-	برگزاری جشنواره بومی و منطقه‌ای	۱۷۰۳۰۲۹۰۰۵
				؟	۴۵،۰۰۰	تولید و اجرای تئاتر کودکان و نوجوان	۰
۱۳۰۰	۳۱۰۰۰	اثر	-۱۳/۳۳	۴۰،۳۰۰	۴۶،۵۰۰	حمایت، توسعه، نشر و اجرای آثار فرهنگی و هنری کودک و نوجوان اقوام و نواحی کشور	۱۷۰۳۰۲۹۰۱۴
۲/۵۰۰	۶۰۰۰۰	کودک - نوجوان	۰/۳۳	۱۵۰،۰۰۰	۱۴۹،۵۰۰	امداد فرهنگی بهبود و ارتقای دسترسی کودکان و نوجوانان مناطق محروم روستایی، عشایری و مرزی به فعالیت‌ها	۱۷۰۳۰۲۹۰۱۳
۰/۲۵۰	۷۵۲۴۰	نسخه	-۵/۰۰	۱۸،۸۱۰	۱۹،۸۰۰	تقویت فرهنگ کتابخوانی در مناطق محروم و روستایی از طریق تأمین معرفی و افزایش دسترسی به کتاب	۱۷۰۳۰۲۹۰۱۵

پیوست ۲. شرح فعالیت‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده ذیل دستگاه‌های اجرایی (اعتبارات پراکنده)

جدول شرح فعالیت‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده ذیل دستگاه‌های اجرایی (اعتبارات پراکنده) (میلیون ریال)

عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۸	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۹	درصد رشد	هدف کمی		
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده
سازمان بهزیستی ^۱	توسعه خدمات بیمه‌ای ۱۹۰۲۰۰۱۰۰۰- توسعه	حق بیمه پایه بازنشستگی زنان سرپرست خانوار روستایی ^۲	۱۳۰۳۹۲	۱۱۶۶۸۸	-۱۰/۵۱	نفر	۵۸۳۴۴	۲
		حق بیمه آتیه فرزندان تحت سرپرستی ^۳	۵۰۲۰۰	۴۴۹۲۴	-۱۰/۵۱	نفر	۲۲۴۶۲	۲
		حق بیمه پایه بازنشستگی زنان سرپرست خانوار شهری ^۴	۵۹۲۶۹۱	۵۵۸۷۵۴	-۵/۷۳	نفر	۵۵۰۰۰	۱۰/۱۵۹
	توسعه خدمات حمایتی ^۵	حمایت‌های موردی به مددجویان	۲۰۷۹۶۲	۴۰۵۵۴۸	۹۵/۰۱	نفر	۳۰۰۰۰	۱۳/۵۱۸
		کمک‌هزینه پوشاک فرزندان تحت سرپرستی ^۶	۴۷۳۴۷	۳۱۰۵۱	-	نفر	۱۰۰۰۰	۳/۱۰۵
		کمک‌هزینه روزانه فرزندان تحت سرپرستی		۱۱۳۲۱	-	نفر	۳۰۰۰	۳/۷۷۴
		پرداخت کمک هزینه نگهداری کودکان در شیرخوارگاه‌ها، مراکز و مؤسسات غیردولتی	۷۳۰۰۰۰	۶۸۲۹۷۴	-۶/۴۴	نفر	۱۱۰۰۰	۶۲/۰۸۹
		دانش‌آموزان تحت پوشش برنامه سلامت اجتماعی ^۷	۷۲۷۸۷	۶۵۱۳۷	-۱۰/۵۱	نفر	۱۴۰۰۰۰	۰/۴۶۵
		کمک‌هزینه تحصیلی دانش‌آموزان تحت پوشش	۸۰۰۰۰	۷۱۵۹۲	-۱۰/۵۱	نفر	۳۵۰۰۰	۲/۰۴۶
		کودکان تحت پوشش خدمات آموزشی، فرهنگی، ورزشی و هنری ^۸	۱۲۴۷۷۷	۱۷۲۸۰۳	۳۸/۴۹	نفر	۴۰۰۰۰	۴/۳۲۰

۱. مجموع اعتبارات ذکر شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ ذیل سازمان بهزیستی، کمیته امداد از نوع پارانه بوده است به استثنای شرح فعالیت‌های حمایت موردی از مددجویان که تنها ۲۲۰۸۶۸ میلیون ریال کل اعتبار پارانه بوده است. اعتبار اجرای قانون حمایت معلولین ذیل بهزیستی و نیازمندان تحت پوشش خدمات آزمایش ژن‌شناسی ذیل کمیته امداد نیز پارانه نیست.
۲. این شرح فعالیت در قانون بودجه ۱۳۹۸ با عنوان «پرداخت حق بیمه اجتماعی زنان سرپرست خانوار روستایی» تعریف شده است.
۳. این شرح فعالیت در قانون بودجه ۱۳۹۸ با عنوان «پرداخت حق بیمه اجتماعی فرزندان تحت سرپرستی» تعریف شده است.
۴. این شرح فعالیت در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ با عنوان «پرداخت حق بیمه اجتماعی زنان سرپرست خانوار شهری» تعریف شده است.
۵. این برنامه در قانون بودجه سال ۱۳۹۸، به صورت جزئی‌تر و مبتنی بر این عنوان برنامه‌ها ذکر شده است: «برنامه تأمین کمک معیشت مددجویان تحت پوشش»، «برنامه حمایت از کودکان و نوجوانان»، «برنامه پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی»، «برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار»، «برنامه حمایت از آسیب‌دیدگان اجتماعی» و «درمان و نگهداری کودکان و معلولین مجهول‌الیه».
۶. در قانون بودجه سال ۱۳۹۸، این شرح فعالیت‌ها در قالب یک شرح فعالیت تحت عنوان «کمک به تأمین پوشاک و هزینه روزانه فرزندان تحت سرپرستی» بوده است.
۷. این شرح فعالیت در قانون بودجه ۱۳۹۸ با عنوان «کمک به ارتقای سلامت اجتماعی دانش‌آموزان» تعریف شده است.
۸. این شرح فعالیت در قانون بودجه ۱۳۹۸ با عنوان «ارتقای توان علمی، آموزشی و تربیتی کودکان و نوجوانان تحت سرپرستی» تعریف شده است.

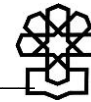

عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۸	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۹	درصد رشد	هدف کمی		
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده
		هزینه ترخیص فرزندان تحت سرپرستی ^۱	۱۸۱۰۰۰	۱۶۱۹۷۷	-۱۰/۵۱	نفر	۱۰۰۰	۱۶۱/۹۷۷
		کمک هزینه نگهداری فرزندان چندقلو ^۲	۱۰۰۰۰۰	۸۹۴۹۰	-۱۰/۵۱	خانوار	۵۹۰۰۰	۱/۵۱۷
		کمک هزینه تغذیه کودکان خانواده‌های دارای فرزند چندقلو	۱۴۰۰۰۰	۱۲۵۲۸۶	-۱۰/۵۱	نفر	۵۹۰۰۰	۲/۱۲۳
		کمک هزینه شهریه مهدکودک‌های خانواده‌های کم‌درآمد	۲۲۳۵۵۹	۲۰۰۰۶۳	-۱۰/۵۱	نفر	۳۶۰۰۰	۵/۵۵۷
		تأمین یک وعده غذای گرم کودکان مهد روستایی	۸۴۳۰۰۰	۷۵۴۴۰۳	-۱۰/۵۱	نفر	۱۸۰۰۰۰	۴/۱۹۱
		کمک هزینه نگهداری کودکان در خانواده	۹۷۰۰۰۰	۹۰۷۵۱۲	-۶/۴۴	نفر	۱۷۰۰۰	۵۳/۳۸۳
		کمک هزینه نگهداری کودکان کار ^۳	۲۰۰۰۰	۱۶۲۷۱	-۱۸/۶۵	نفر	۱۰۰۰۰۰	۰/۱۶۳
		کودکان خیابانی ساماندهی شده ^۴	۲۲۸۷۵۸	۱۸۶۱۰۵	-۱۰/۵۱	نفر	۷۰۰۰	۲۶/۵۸۶
		کمک هزینه دانش‌آموزان شین‌آباد	۱۲۰۰۰	۱۰۷۳۹	-۱۰/۵۱	نفر	۲۶	۴۱۳/۰۳۸
		کمک هزینه به بهبود تغذیه کودکان مبتلا به بیماری‌های متابولیک	۱۲۴۷۸	۱۱۱۶۷	-۱۰/۵۱	نفر	۲۰۰۰	۵/۵۸۴
		کمک هزینه بهبود تغذیه کودکان معلول مراکز روزانه	۱۴۰۳۷۵	۱۲۵۶۲۲	-۱۰/۵۱	نفر	۵۰۰۰۰	۲/۵۱۲
		کمک به تأمین شهریه مهدکودک کودکان معلول خانواده‌های کم‌درآمد	۲۰۷۹۶	۱۸۶۱۰	-۱۰/۵۱	نفر	۱۰۰۰	۱۸/۶۱۰
		هزینه درمان و نگهداری کودکان مجهول‌الهویه	۱۱۰۰۰۰	۹۸۴۳۹	-۱۰/۵۱	نفر	۱۰۰۰۰	۹/۸۴۴
		هزینه خدمات غربالگری ژنتیک ^۵	۲۰۷۹۶	۱۸۶۱۰	-۱۰/۵۱	نفر	۵۰۰۰۰	۰/۳۷۲
		هزینه خدمات مشاوره و آزمایش ژنتیک ^۶	۴۴۴۱۴۷	۴۳۲۴۷۸	-۲/۶۳	نفر	۵۰۰۰۰۰	۰/۸۶۵
		افراد تحت پوشش برنامه غربالگری ناشنوایی و نابینایی کودکان ^۷	۲۸۰۰۰۰	۲۲۷۷۹۴	-۱۸/۶۵	نفر	۴۰۰۰۰۰۰	۰/۰۵۷

۱. این شرح فعالیت در قانون بودجه ۱۳۹۸ با عنوان «ارتقای توانمندی و ترخیص فرزندان تحت سرپرستی» تعریف شده است.
۲. این شرح فعالیت در قانون بودجه ۱۳۹۸ با عنوان «کمک به خانواده‌های دارای فرزند چندقلو» تعریف شده است.
۳. این شرح فعالیت در قانون بودجه ۱۳۹۸ با عنوان «ساماندهی و کاهش کودکان کار» تعریف شده است.
۴. این شرح فعالیت در قانون بودجه ۱۳۹۸ با عنوان «ساماندهی کودکان خیابانی» تعریف شده است.
۵. این شرح فعالیت در قانون بودجه ۱۳۹۸ با عنوان «غربالگری ژنتیک افراد ۱۵ تا ۲۰ سال» تعریف شده است.
۶. این شرح فعالیت در قانون بودجه ۱۳۹۸ با عنوان «حمایت از خدمات مشاوره ژنتیک» تعریف شده است.
۷. این شرح فعالیت در قانون بودجه ۱۳۹۸ با عنوان «غربالگری ناشنوایی و نابینایی کودکان» تعریف شده است.

عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۸	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۹	درصد رشد	هدف کمی		
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده
		کمک‌هزینه تغذیه مادران باردار و شیرده نیازمند تحت پوشش	۳۲۰۰۰	۲۸۶۳۷	-۱۰/۵۱	نفر	۵۰۰۰	۵/۷۲۷
		کمک‌هزینه سلامت جسمی و روانی زنان خانواده‌های نیازمند تحت پوشش	۴۱۵۹۲	۳۷۲۲۱	-۱۰/۵۱	نفر	۳۰۰۰	۱۲/۴۰۷
		کمک‌هزینه لوازم ضروری مددجویان تحت پوشش	۸۳۱۸۵	۶۷۶۷۵	-۱۸/۶۵	نفر	۴۰۰۰	۱۶/۹۱۹
		کمک‌هزینه خرید جهیزیه مددجویان تحت پوشش	۶۲۳۸۹	۵۵۸۳۲	-۱۰/۵۱	نفر	۲۰۰۰	۲۷/۹۱۷
		کمک‌هزینه تأمین ودیعه مسکن زنان سرپرست خانوار	۷۵۰۰۰	۶۷۱۱۸	-۱۰/۵۱	نفر	۵۰۰	۱۳۴/۲۳۶
		کمک‌هزینه خدمات پایگاه‌های سلامت اجتماعی و گروه‌های همیار	۶۸۰۰۰	۶۳۶۲۱	-۶/۴۴	نفر	۷۰۰	۹۰/۸۸۷
		زنان سرپرست خانوار تحت پوشش دریافت کننده سرمایه کار ^۱	۱۱۴۳۷۹	۹۳۰۵۳		نفر	۱۰۰۰	۹۳/۰۵۳
		کمک هزینه آماده‌سازی شغلی زنان سرپرست خانوار تحت پوشش		۱۳۰۲۷۴		نفر	۱۲۰۰	۱۰۸/۵۶۲
		زنان سرپرست خانوار تحت پوشش خدمات مالی خرد ^۲	۱۲۴۷۷۷	۱۰۱۵۱۲	-۱۸/۶۵	نفر	۴۰۰۰۰	۲/۵۳۸
		زنان و دختران در معرض آسیب و آسیب‌دیده تحت پوشش خدمات حمایتی		۲۳۶۸۶۳		نفر	۲۰۰۰۰۰	۱/۱۸۴
		کمک به مددکاری اجتماعی در مراقبت از خانواده در معرض طلاق	۳۰۰۰۰	۲۶۸۴۷	-۱۰/۵۱	خانوار	۲۰۰۰۰	۱/۳۴۲
		کمک‌هزینه کودکان ناشنوا جهت کاشت حلزون	۹۰۰۰۰	۸۰۵۴۱	-۱۰/۵۱	نفر	۲۰۰۰	۴۰/۲۷۱
	۱۹۰۴۰۰۴۰۰۰ - توسعه خدمات توانبخشی	کمک‌هزینه مراقبت، نگهداری و توانبخشی معلولان، سالمندان و بیماران روانی مزمن در خانواده	۹۷۰۰۰۰	۸۶۸۰۵۶	-۱۰/۵۱	نفر	۳۰۰۰۰	۲۸/۹۳۵
		کمک‌هزینه دانش‌آموزان و دانشجویان معلول نیازمند	۱۴۴۷۷۷	۱۴۲۵۸۱	-۱/۵۲	نفر	۷۵۰۰۰	۱/۹۰۱

۱. در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ این شرح فعالیت‌ها ذیل بک شرح فعالیت با عنوان «پرداخت سرمایه کار و آماده‌سازی شغلی زنان سرپرست خانوار» تعریف شده است.
 ۲. در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ این شرح فعالیت به این شکل تعریف شده بود: ارتقای خدمات مالی خرد (ذیل برنامه حمایت از خانواده زنان سرپرست خانوار)

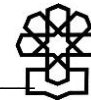
عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۸	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۹	درصد رشد	هدف کمی			
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده	
سازمان بهزیستی کشور - اجرای قانون حمایت از معلولین	۱۹۰۴۰۰۴۰۰۰ - توسعه خدمات توانبخشی	کمک هزینه مراقبت، نگهداری و توانبخشی معلولان، سالمندان و بیماران روانی مزمن در خانواده	۹۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	۱۱/۱۱	نفر	۱۰۰۰	۱۰۰	
کمیته امداد امام خمینی (ره)	۱۹۰۲۰۰۱۰۰۰ - توسعه خدمات بیمه‌ای	پرداخت حق بیمه پایه اجتماعی زنان سرپرست خانوار شهری ^۱	۱۳۴۲۲۲۵۰	۱۶۹۰۰۰۰۰	۲۵/۹۱	بیمه شده	۱۰۸۰۰۰	۱۴/۳۵۲	
	۱۹۰۳۰۰۱۰۰۰ - توسعه خدمات حمایتی	نگهداری از دانش‌آموزان نیازمند در خوابگاه‌ها	۵۳۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	-۲۴/۵۳	خانوار	۱۵۳۵۰۰۰	۱۱/۰۱۰	
		کمک به رفع سوءتغذیه کودکان	۲۵۳۸۹۵۸	۱۸۵۰۰۰۰	-۲۷/۱۴	نفر	۶۵۰۰	۶۱/۵۳۸	
		نیازمندان تحت پوشش خدمات آزمایش ژن‌شناسی ^۲	۱۳۵۰۰	۲۶۹۳۳	۹۹/۵۰	نفر	۱۰۰۰۰	۲۳۱/۱۴	
وزارت ورزش و جوانان	۱۷۰۲۰۰۱۰۰۰ - رشد و گسترش ورزش همگانی	کمک به فدراسیون‌ها و هیئت‌های ورزشی (به‌منظور فعالیت‌های ورزش همگانی و بانوان)	۲۰۳۹۵۹	۳۱۳۸۹۷۶	۱۴۳۹	فدراسیون- هیئت	۱۳۰۴۷	۲۴۰/۵۹۰	
		حمایت از طرح اوقات فراغت بانوان با ورزش (شهری - روستایی)	۹۹۵۲۲	۱۰۴۵۲۲	۵/۰۲	نفر - ساعت	۷۸۳۸۲۰۸	۰/۰۱۳	
		ارتقای شاخص‌های تندرستی مرتبط با ورزش بانوان	۶۶۳۴۸	۷۱۳۴۸	۷/۵۴	نفر	۲۰۰۰۰۰	۰/۳۵۷	
	۱۷۰۳۰۲۹۰۰۰ - برنامه حمایت و هدایت امور فرهنگی و تربیتی و تقویت سرمایه اجتماعی جوانان	برگزاری همایش‌ها، نمایشگاه‌ها و جشنواره امور جوانان در امر ازدواج	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۰	جشنواره	۵۰	۳۰۰	
		حمایت از مراکز مشاوره ازدواج و تحکیم خانواده	۶۵۰۰۰	۸۷۶۱۷	۳۴/۸۰	مرکز	۱۲۰	۷۳۰/۱۴۲	
		حمایت از برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی در زمینه ازدواج	۱۳۷۶۹۸	۱۸۵۹۳۸	۳۵/۳۰	دوره - کارگاه	۱۵۰	۱۲۳۹/۵۸۷	
		حمایت از تولیدات فرهنگی در زمینه ازدواج	۷۰۰۰	۷۰۰۰	۰	مورد	۴۰۰	۱۷/۵۰۰	
	مؤسسه آموزش و ترویج جهاد کشاورزی	۱۸۰۲۰۴۳۰۰۰ - برنامه آموزش زنان روستایی	حمایت از طرح‌ها و برنامه‌های مهارت زندگی و آسیب‌های اجتماعی	۱۱۷۱۵	۱۱۷۱۵	۰	طرح - برنامه	۵۳	۲۲۱/۰۳۸
			ارتقای توانمندی اقتصادی زنان روستایی	۲۰۰۰۰	۳۳۵۰۰	۶۷/۵۰	نفر - ساعت	۵۵۸۳۳۳	۰/۰۶۰
			ارتقای مهارت‌های فراوری و کاهش ضایعات محصولات کشاورزی	۲۰۰۰۰	۲۸۵۰۰	۴۲/۵۰	نفر - ساعت	۴۷۵۰۰۰	۰/۰۶۰
کارروزی و تثبیت مهارت‌های زنان روستایی			۱۹۰۰۰	۳۰۳۴	-۸۴/۰۳	پروژه	۴۱	۷۴	

۱. این فعالیت سال گذشته در شرح فعالیت «پوشش بیمه پایه اجتماعی مددجویان تحت پوشش» ادغام بوده و از امسال در اقدام جداگانه لحاظ گردیده است. به همین علت امکان مقایسه آن با لایحه بودجه ۱۳۹۹ و احصای درصد رشد وجود ندارد. مجموع اعتبار این شرح فعالیت معادل ۳۱۴۵۰۰۰ میلیون ریال بوده است.

۲. این شرح فعالیت در قانون بودجه ۱۳۹۸ با عنوان «کمک به تأمین هزینه‌های آزمایش ژن‌شناسی (ژنتیک) افراد نیازمند» تعریف شده است.

عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۸	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۹	درصد رشد	هدف کمی		
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۷۰۳۰۱۸۰۰۰ - برنامه حمایت از توسعه و الگوسازی مد و لباس اسلامی - ایرانی	حمایت از طراحی، تولید، عرضه و ترویج نمادها و الگوهای مد و لباس اسلامی ایرانی	۹۰۰۰	۳۳۰۴۰	-۶۳/۲۹	طرح	۲۸	۱۱۸۰
		حمایت از فعالیتهای بین‌المللی مد و لباس اسلامی ایرانی	۹۰۰۰	۱۱۰۰۰	۲۲/۲۹	طرح	۳۳	۳۳۳/۳۳۳
		حمایت از فعالیتهای ساماندهی مد و لباس در جهت گسترش عفاف و حجاب	۳۵۰۰۰	۰	-۱۰۰	مورد	۰	۰
		نظارت بر فعالیتهای مد و لباس ^۱	۱۵۰۰۰	۱۵۹۶۰	۶/۴۰	مورد	۶۶	۲۴۱/۸۱۸
		شناسایی و ساماندهی دست‌اندرکاران حوزه مد و لباس اسلامی - ایرانی ^۲	۷۰۰۰	۱۵۰۰۰	۱۱۴	طرح	۶۶	۲۲۷/۲۷۳
وزارت کشور	۱۰۰۲۰۱۸۰۰۰ - برنامه کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی	کنترل و کاهش طلاق	۲۰۰۰۰	۲۰۶۰۰	۳	مورد	۵۰	۴۱۲
		کنترل و کاهش مفسد اخلاقی	۵۰۰۰	۵۱۵۰	۳	مورد	۵۰	۱۰۳
		ساماندهی مشارکت‌های اجتماعی زنان	۱۱۰۰۰	۰				
سازمان بیمه سلامت ^۳	۱۹۰۲۰۱۵۰۰۰ - توسعه خدمات بیمه درمان	حق بیمه پایه سلامت کودکان مجهول‌الیهویه	۲۳۶۸۲	۲۵۸۱۳	۹	نفر	۶۰۰۰	۴/۳۰۲
		حق بیمه پایه سلامت زندانیان و خانواده‌های آنان	۱۰۸۸۲۹۲	۱۱۸۶۲۳۸	۹	خانوار	۱۵۶۰۰۰	۷/۶۰۴
صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر	۱۹۰۲۰۱۰۰۰ - توسعه خدمات بیمه‌ای	حق بیمه پایه اجتماعی زنان خانه‌دار متأهل (سهم دولت)	۱۳۱۴۰۰	۱۲۴۸۳۰	-۵	بیمه شده	۳۱۱۰۰	۴/۰۱۴
وزارت دادگستری	۱۰۰۲۰۲۳۰۰۰ - برنامه تعامل و هماهنگی بین‌المللی ^۴	گزارش دوره‌ای عملکرد دستگاه‌های ذی‌ربط در حقوق کودک ^۵	۲۷۸۵۲	۳۹۶۰۷	۴۲/۲۱	تعداد	۴۴	۹۰۰/۱۵۶

۱. این شرح فعالیت در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ با عنوان «سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت بر فعالیتهای مد و لباس» تعریف شده است.
۲. این شرح فعالیت در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ با عنوان «حمایت از ساماندهی و هویت‌بخشی به دست‌اندرکاران حوزه مد و لباس اسلامی ایرانی» تعریف شده است.
۳. مجموع اعتبار لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ از نوع یارانه بوده است.
۴. این شرح فعالیت در قانون بودجه ۱۳۹۸ با عنوان «برنامه تعامل و هماهنگی بین‌المللی در حوزه حقوقی و قضایی» تعریف شده است.
۵. این شرح فعالیت در قانون بودجه ۱۳۹۸ با عنوان «هماهنگی امور کنوانسیون حقوق کودک» تعریف شده است.

هدف کمی			درصد رشد	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۳۹۹	مجموع اعتبارات در قانون بودجه ۱۳۹۸	شرح فعالیت	برنامه	عنوان دستگاه
بهای تمام شده	مقدار	سنجه عملکرد						
۴۰۰۰	۲	مرکز	-۵۰	۸۰۰۰	۱۶۰۰۰	کمک به مرکز راهبردی اتحادیه جهانی اساتید مسلمان و شبکه علمی زنان دانشمند جهان اسلام	۱۸۰۳۰۳۴۰۰۰- برنامه توسعه همکاری های علمی بین المللی	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری- امور علمی، فرهنگی و آموزشی
۴	۳۰۷۹۷/۵۰۰	زوج	-۳	۱۲۳۱۹۰	۱۲۷۰۰۰	اجرای طرح ملی ازدواج دانشجویی	۱۷۰۱۰۱۹۰۰۰- برنامه حمایت و هدایت فعالیت های فرهنگی - دینی در دانشگاه ها	نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها
۰/۴۸۶	۵۰۰۰۰۰	نفر	-۲/۱۱	۲۴۲۷۷۵	۲۴۸۰۰۰	افراد آموزش دیده در برنامه های پیشگیری از سوء مصرف مواد مخدر در خانواده	۱۹۰۳۰۰۳۰۰۰- برنامه پیشگیری از سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان	ستاد مبارزه با مواد مخدر
۰/۰۰۹	۲۴۳۰۰۰۰	نفر	۱۰۰	۲۱۷۰۰	۰	پیشگیری از آسیب های اجتماعی به دانش آموزان و والدین	۱۸۰۱۰۱۸۰۰۰- برنامه پیشگیری از آسیب های اجتماعی دانش آموزان	وزارت آموزش و پرورش - فعالیت های پرورشی و امور تربیتی دانش آموزان
۱۰/۹۰۰	۲۰۰۰۰۰	بسته	۹	۲۱۸۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰	تدوین و اجرای سیاست های جمعیتی کشور	۱۶۰۱۰۰۶۰۰۰- برنامه ارتقای شاخص های سلامت خانواده	کمک به اجرای سیاست های جمعیتی کشور ^۱

۱. مجموع اعتبار لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ از نوع یارانه بوده است.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۶۷۹۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۱۴. حوزه زنان و خانواده

نام دفتر: مطالعات آموزش و فرهنگ (گروه زنان، خانواده و جوانان)

تهیه و تدوین کنندگان: آسیه ارحامی، اکرم باجلان

ناظران علمی: صادق ستاری‌فرد، سینا کلهر

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. زنان

۲. خانواده

۳. بودجه ۱۳۹۹

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۱۰/۲